

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НУБІП України

11.05 - МКР. 1593 «С» 2022.10.31. 020. ПЗ

МИКОСЯНЧИК ЮЛІЇ ЮРІЇВНИ

НУБІП України

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

НУБІП України

УДК 657:336.22

ПОГОДЖЕНО ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Декан економічного факультету В.о. завідувача кафедри обліку та
оподаткування
Анатолій ДІБРОВА Володимир ЛИТВИНЕНКО

НУБІП України

«__» _____ 2023 року «__» _____ 2023 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
«Облік та внутрішній контроль розрахунків за єдиним соціальним
внеском»

НУБІП України

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
Освітня програма «Облік і аудит»

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

НУБІП України

Гарант освітньо-
професійної програми
к.е.н., доцент Тамара ГУРЕНКО

Керівник
магістерської
кваліфікаційної роботи

НУБІП України

к.е.н., доцент Наталія КУЗИК

Виконала Юлія МИКОСЯНЧИК

НУБІП України

Київ - 2023

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЮРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

обліку та оподаткування

д.е.н., проф.

Любов ГУЦАЛЕНКО

«_____» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТЦІ

Микосянчик Юлії Юріївни

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Освітня програма «Облік і аудит»

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «**Облік та внутрішній контроль
розрахунків за єдиним соціальним внеском**»

затверджена наказом ректора НУБіП України від 31 жовтня 2022 року № 1593 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: *законодавчо-нормативна база України, наукова та періодична література, матеріали науково-практичних конференцій, інформація Інтернет видань і веб – сайтів та дані обліку і звітності ТОВ «АПК Магнат».*

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Розрахунки за єдиним соціальним внеском як об'єкт обліку і внутрішнього контролю
2. Організація обліку і методика обліку розрахунків за соціальним внеском ТОВ «АПК Магнат».
3. Внутрішній контроль розрахунків за єдиним соціальним внеском

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання « _____ » _____ 2022 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

Завдання прийняв до
виконання

Наталія КУЗИК

Юлія МИКОСЯНЧИК

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. РОЗРАХУНКИ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	7
1.1. Сутність розрахунків за єдиним соціальним внеском: обліково-економічний вимір	7
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку і внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском	15
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИТКА ОБЛІКУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ	22
2.1. Організаційно-економічна характеристика господарювання	22
2.2. Організація обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском	26
2.3. Методичні аспекти обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском в умовах законодавчих новацій	33
2.4. Відображення інформації щодо розрахунків за єдиним соціальним внеском у звітності підприємства	39
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ	50
3.1. Організація внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском та його інформаційне забезпечення	50
3.2. Процедури внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском	58
3.3. Методика внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском та узагальнення його результатів	61
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	80

Актуальність теми. Облік єдиного соціального внеску включає в себе ідентифікацію, облік платників ЄСВ та об'єктів оподаткування, сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою ЄСВ відповідно до законодавства. Сучасні умови функціонування та оподаткування суб'єктів господарювання потребують удосконалення обліку і контролю нарахування та сплати єдиного соціального внеску.

Головне завдання соціального страхування – не лише захист населення, що працює, від соціальних ризиків, а й створення правових та економічних умов для забезпечення матеріального благополуччя в майбутньому. Однак чинна система соціального страхування лише частково виконує покладені на неї завдання. Сформовані ще в радянський період програми соціального захисту економічно активного населення вже неспроможні компенсувати наслідки політичної та соціально-економічної кризи.

Облік розрахунків за ЄСВ важливий для ведення фінансового обліку підприємства та визначення його фінансового стану. Стан економіки та фінансові умови також впливають на облік розрахунків за ЄСВ. У періоди економічної нестабільності або кризи можуть виникати особливі аспекти цієї

теми. Саме тому проблемні питання формування обліку, контролю нарахування та сплати єдиного соціального внеску потребують вдосконалення.

Дослідженню цих проблем присвятили свої роботи вченими та зарубіжні

вчені, такі як О.О. Василик, А.М. Герасимович, О.А. Боярова, І.О.Власова, С.Ф.Голов, В.В.Головач, Н.М.Грабова, Н.М.Давиденко, І.А. Єфремов, Л.М.Кіндрацька, Є.В.Калюга, Н.П. Кузін, В.М. Косточенко, М.М. Коцунатрий, Ю.А. Кузьмінський, Н.М. Малюга, В.В. Палій, В.Ф. Палій, О.А. Петрик, О.М. Петрук, Л.В. Чижевська, В.Г. Швець та ін. Аналіз наукових праць провідних

вчених-економістів та практики господарської діяльності свідчить про те, що не врачають актуальності окремі теоретичні положення, зокрема щодо обліку і аудиту ЄСВ та напрямів його реформування. Незважаючи на велику кількість публікацій за цим напрямом досліджень, проблеми страхування в розрізі об'єктів

страхування, зокрема в Україні, залишаються вирішеними не повністю та мають різнобічний характер.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних та розробка практичних аспектів діючої практики обліку і внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском.

Завдання магістерської кваліфікаційної роботи:

– розглянути сутність розрахунків за єдиним соціальним внеском: обліково-економічний вимір;

– розглянути нормативно-правове регулювання обліку і внутрішнього

контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском;

– дати організаційно-економічну характеристику господарюванню;

– розглянути організацію обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском;

– розкрити методичні аспекти обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском в умовах законодавчих новацій;

– дослідити особливості відображення інформації щодо розрахунків за єдиним соціальним внеском у звітності підприємства;

– оцінити стан організації внутрішнього контролю розрахунків за єдиним

соціальним внеском та його інформаційне забезпечення;

– розглянути процедури внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском;

– узагальнити існуючі підходи до методики внутрішнього контролю

розрахунків за єдиним соціальним внеском та узагальнення його результатів.

Об'єктом дослідження є процес обліку і внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском як основи його реформування.

Предметом дослідження є теоретичні та методико-організаційні засади бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском.

У процесі дослідження було застосовано загальнонаукові методи теоретичного та емпіричного пізнання економічних явищ і процесів, що мають місце в обліку та внутрішньому контролі поточних зобов'язань. Для уточнення категоріального апарату використовувались такі методи: пізнання та спостереження, теоретичного узагальнення, термінологічного аналізу, порівняльно-історичний, абстрактно-логічний та системний підхід (розділ 1). Для дослідження й критичної оцінки стану організації обліку і внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском, розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення застосовувались методи аналізу та синтезу, індукції й дедукції (розділи 2, 3). Графічний і табличний методи використовувались для наочного відображення статистичного матеріалу щодо розрахунків з ЄСВ (розділ 1).

Інформаційною базою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії та бухгалтерської науки, викладені в наукових працях вітчизняних та зарубіжних авторів, нормативно-правові акти, що регулюють економічну діяльність підприємств, спеціальна література з питань обліку та внутрішнього контролю розрахунків за ЄСВ, офіційні матеріали Міністерства доходів, Державної фіскальної служби і Державної служби статистики України, а також дані досліджуваного суб'єкта господарювання (ТОВ АПК «МАГНАТ»), ресурси Інтернету. Магістерська кваліфікаційна робота виконувалась з використанням пакетів програмного забезпечення Microsoft Excel, BAS: Бухгалтерія.

Апробація результатів та публікації. Окремі результати магістерської кваліфікаційної роботи обговорювались на науково-практичних конференціях. Зокрема:

– VII Всеукраїнській студентській науково-практичній онлайн-конференції за темою «Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі», м. Київ, НУБіП України, 23 березня 2023 року. За результатами обговорення опубліковано

авторські тези доповідей «Відображення у звітності розрахунків з ЄСВ в умовах воєнного стану» [35];

– VII Всеукраїнській науково-практичній студентській онлайн-конференції за темою «Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах глобальних викликів», яка відбулась в НУБіП України, 9-10 листопада 2023 р. Опубліковано

тези доповідей «Методичні аспекти обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском в умовах законодавчих новацій» [36];

Структура та обсяг роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків, додатків, списку

використаних джерел. Робота містить 26 таблиць і 12 рисунків. Список використаних джерел налічує 74 найменування на 8 сторінках; 5 додатків подано на 7 сторінках.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1

РОЗРАХУНКИ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ ЯК ОБ'ЄКТ
ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ1.1. Сутність розрахунків за єдиним соціальним внеском: обліково-
економічний вимір

Соціальне страхування як економічна категорія являє собою систему соціально-трудових відносин, яка містить сукупність форм та методів формування цільових фондів із метою покриття збитків й надання допомоги застрахованим громадянам та членам їхніх сімей у разі настання відповідних соціальних ризиків.

Головним призначенням соціального страхування є забезпечення реалізації конституційно закріплених прав економічно активних громадян на матеріальне забезпечення у разі повної або часткової втрати працездатності, у разі хвороби, безробіття, старості, втрати годувальника[3].

В економічній літературі, присвяченій страховій діяльності, наведено різні точки зору авторів, що досліджували ці питання. В таблиці 1.1 представлено різні наукові погляди на термін «страхування» як економічну категорію:

Таблиця 1.1

Визначення терміна «страхування» як економічної категорії

Автор, джерело,	Визначення
Царенко О.В. [68]	«Всеосяжний та всепроникаючий інструмент» (вид діяльності) із забезпечення збереження та відтворення товарів й послуг з метою відновлення майнового стану окремих осіб та стабільності економіки шляхом концентрації в спеціально створених фондах коштів (джерел інвестиційних ресурсів), який має можливість створення додаткового захисту не лише для клієнтів, але й для себе за допомогою системи перестрахування
Федорова Т. А. [64]	Створення цільових фондів грошових засобів, призначених для компенсації збитків, котрі виникли внаслідок неочікуваних, випадкових за природою подій

Продовження табл. 1.1

Криворучко А.В. [27]	Сутність і загальна мета страхування є в максимальному захисті його матеріальних компонентів від дії руйнівної сили, яку статистично можна передбачити, але не можна відвернути
Осадець С.С. [59]	Економічні відносини, за яких страхувальник сплатою грошових внесків забезпечує собі або іншій особі в разі настання події, обумовленої договором або законом, суму виплати страховиком, який отримує певний обсяг відповідальності, а для її забезпечення поповнює й ефективно розміщує резерви, вживає превентивні заходи для зменшення ризику, а в разі необхідності перестраховує частину останнього
Самойловський А.Я. [56]	Система економічних відносин, що є важливою складовою господарського механізму і формою реалізації майнових інтересів страховика та страхувальника щодо утворення й використання грошового фонду, що виступає необхідною передумовою забезпечення безперервності і безперебійності суспільного виробництва
Закон України «Про страхування» від 4.10.2001 року № 2745-ІІ [18]	Вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.
Господарський кодекс України [13]	Діяльність спеціально уповноважених державних організацій та суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана із наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів

Узагальнено авторкою на основі [13,30,44,56,59,64,68]

Отже, страхування – це:

- гарантія повернення платежу у разі настання страхових випадків;
- сукупність форм та методів формування цільових фондів грошових

коштів і їх використання на відшкодування збитків;

- механізм перерозподілу збитків;

грошові перерозподільні відносини, що обумовлені наявністю страхового ризику як імовірності й можливості настання страхових випадків;

- сукупність заходів щодо зниження вірогідності збитку[26].

З економічної точки зору страхування – система економічних відносин, що виникають між страховиком та страхувальником, щодо забезпечення захисту майнових інтересів страхувальника за рахунок сплати ним страхових внесків до

спеціально створених для цього грошових фондів, звідки здійснюється відшкодування збитків у разі настання обумовлених страхових випадків[26].

З юридичної точки зору визначення терміну страхування наведено в Законі України «Про страхування», відповідно до норм якого страхування – вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів[18].

Основними функціями страхування є:

Таблиця 1.2

Функції страхування

Функція	Характеристика
Ризикова (функція відшкодування)	передання страховику за певну плату матеріальної відповідальності за наслідки ризику у випадку настання страхових подій, передбачених чинним законодавством або договором страхування, в рамках цієї функції передбачається матеріальна відповідальність страховика за наслідки ризику
Превентивна (запобіжна функція)	спрямована на запобігання можливим збиткам та зменшення їх наслідків від несприятливих страхових подій; страховик об'єктивно зацікавлений у тривалому використанні коштів страхового фонду, тому намагається зменшити ймовірність виплат шляхом зменшення ймовірності настання страхового випадку; з цією метою страховик використовує фінансову та правову превенцію, фінансова превенція - страховик частину своїх доходів може спрямувати на фінансування превентивних заходів (фінансування заходів щодо запобігання ДТП, фінансування протипожежних заходів тощо), правова превенція – страховик не приймає на страхування певні ризики
Заощаджувальна (накопичувальна функція)	дає змогу страхувальнику, завдяки страховим внескам накопичити певну страхову суму за умов відсутності страхових випадків на час дії договору страхування; характерна для окремих видів особистого страхування, за якими укладаються угоди довгострокового страхування (страхування життя, пенсій, ренти)

Продовження табл. 1.2

Контрольна

здійснення фінансового контролю за правильним проведенням страхових й інвестиційних операцій, оптимальним формуванням та цільовим використанням страхових капіталів (державний нагляд і внутрішній аудит).

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [3,18,26]

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиний внесок) – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до

системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в

обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у

випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання

страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового

державного соціального страхування (соціальні гарантії на випадок безробіття,

нешасних випадків чи професійних захворювань, пенсійне забезпечення та інші

виплати)[30].

Платниками єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування є:

роботодавці;

фізичні особи-підприємці, які обрали загальну чи спрощену систему оподаткування;

- особи, які провадять незалежну професійну діяльність (наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну

чи юридичну практику тощо) та отримують від неї дохід;

- фермери, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню;

- особи, які беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соцстрахування [32] (дод. А).

ЄСВ є регулярним, обов'язковим та щомісячним платежем, який особи зобов'язані сплачувати не пізніше 20 числа наступного місяця.

Базою нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для роботодавців є сума заробітної плати, яку вони нараховують застрахованим працівникам.

Фізичні Особи-Підприємці на загальній системі оподаткування сплачують ЄСВ в залежності від розміру свого доходу.

Основна ставка ЄСВ складає 22% та стосується таких виплат:

заробітної плати;

прибутку Фізичних Осіб-Підприємців, самозайнятих осіб, членів

фермерських господарств тощо;

різноманітних грошових винагород [42].

Мінімальна та максимальна сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування залежить від розміру мінімальної зарплати.

Розподіл єдиного соціального внеску здійснюється до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування за відповідними пропорціями.

Як показують дані рис. 1.1, більше 85% внеску спрямовується до солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Це пояснюється тим, що серед усіх видів соціального страхування найбільше одержувачів виплат має пенсійне страхування, що вимагає відповідних фінансових ресурсів [30].

Розглядаючи загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, необхідно зазначити, що найбільша частка видатків спрямовується на допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та на компенсацію заподіяної на виробництві шкоди.

НУБІП України

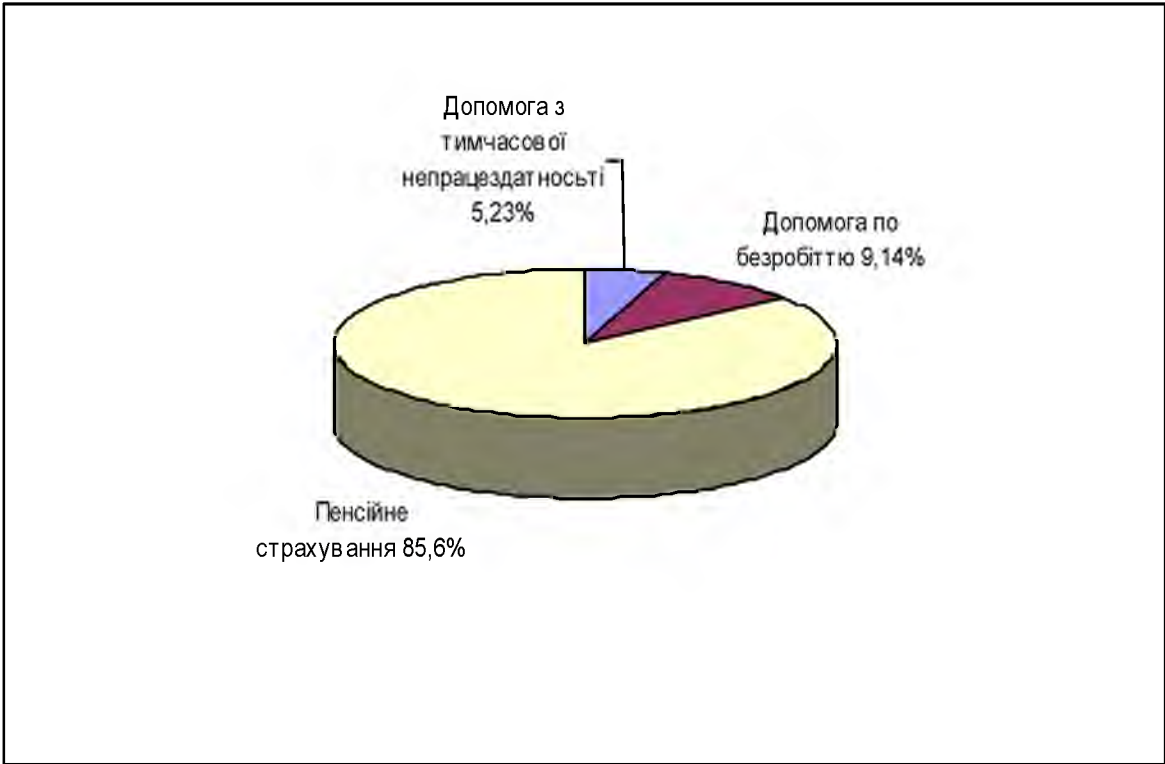

Рис. 1.1. Пропорції розподілу єдиного соціального внеску

Примітка. Побудовано авторкою за даними Фонду соціального страхування України

Частка єдиного соціального внеску, що спрямовується на вирішення цих суспільно важливих завдань, становить більше 9% (рис. 1.1). Основна сума коштів системи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття спрямовується на допомогу у зв'язку з безробіттям. Частка єдиного соціального внеску, що спрямовується на ці цілі, становить більше 5%.

Преваги функціонування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні для осіб, які працюють, і роботодавців представлені на рис. 1.2:

НУБІП України

Рис. 1.2. Переваги функціонування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Примітка. Побудовано авторкою за даними Фонду соціального страхування України

До недоліків функціонування єдиного соціального внеску можна віднести

такі:

– запровадження внеску, поки не вирішене питання зниження навантаження на фонд оплати праці, що є головною причиною його тінізації;

– значний розрив у часі при нарахуванні та виплаті за лікарняними листками, допомоги у зв'язку з безробіттям;

– відсутність контролю за діяльністю фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування з боку громадських формувань[32].

Рис. 1.3. Недоліки функціонування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Примітка Побудовано авторкою за даними Фонду соціального страхування України

Отже, страхування – особливий вид господарської діяльності, в процесі якого створюється страховий фонд, з якого, в разі настання страхового випадку,

що передбачений законом або договором, здійснюється виплата страхувальникам.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку і внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском

В Україні нормативно-правова база соціального страхування базується на вимогах Європейського кодексу соціального забезпечення та рекомендаціях Міжнародної Організації Праці №67 «Щодо забезпечення доходу»[55].

Нормативною базою, що регулює облік і внутрішній контроль розрахунків за єдиним соціальним внеском є:

- Податковий кодекс України;
- Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування»;

- Наказ Міністерства фінансів України №449 «Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування».

Правові, організаційні та фінансові засади конкретних видів загальнообов’язкового державного соціального страхування визначаються окремими законами:

- Основи законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування – Закон України №16/98-ВР від 14.01.1998 р. (остання редакція 13.02.2020 р.)[44];

- Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування – Закон України №1058-15 від 9.07.2003р. (остання редакція 25.10.2020 р.);

- Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування – Закон України №1105-14 від 23.09.1999р. (остання редакція 25.10.2020 р.);

- Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття – Закон України №1533-14 від 2.03.2000 р. (остання редакція 03.07.2020 р.);

– Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – Закон України №2464-ІІІ від 8.07.2010 р. тощо.

Можна виділити такі етапи розвитку нормативно-правової бази розрахунків з ЄСВ (табл. 1.3):

Таблиця 1.3

Етапи розвитку нормативно-правової бази розрахунків з ЄСВ

Етап	Роки	Законодавство
1 етап	1998 р.	Прийняття Закону України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Розроблено Основи законодавства України про соціальне страхування, прийняті в вигляді базового рамкового закону
2 етап	1999–200 р.	Прийняття законів «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням». Таким чином створено законодавчі умови для становлення системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, що заснована на вимогах Європейського кодексу соціального забезпечення та рекомендаціях МОП
3 етап	2001 р.	Запровадження в Україні державного соціального страхування. Відповідно до прийнятих законів запроваджено 3 види загальнообов'язкового державного соціального страхування: <ul style="list-style-type: none"> – на випадок безробіття; – у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; – від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності
4 етап	2002–2004 р.	Вдосконалення законодавства про загальнообов'язкове державне соцстрахування, впровадження пенсійного і медичного соцстрахування

5 етап 2010 р.

Продовження табл. 1.3
 Запровадження державного соцстрахування на базі ЄСВ.
 Запроваджено 4 види загальнообов'язкового державного соцстрахування та єдиний соціальний внесок в Пенсійний фонд України з наступним перерозподілом його між іншими фондами

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [3, 18, 44, 72]

Постанови КМУ, правління Пенсійного фонду України, інших державних цільових фондів деталізують статті законів, розробляють механізм їх реалізації. Крім того, Кабінет Міністрів України має право видавати в межах своєї компетенції та повноважень нормативні акти, що стосуються соціального захисту населення. Механізм державного регулювання соціального страхування в Україні являє собою сукупність фінансових форм, методів, важелів управління фінансовими ресурсами, призначеними для їх використання при настанні страхових випадків.

Обов'язкове соціальне страхування регламентується законами з питань обов'язкового страхування та про державні позабюджетні фонди, правила страхування визначаються державою.

Основною метою його регулювання є впровадження єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, що обов'язково для всіх підприємств. Це удосконалює системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Існуючі нормативно-правові забезпечення поділяються на п'ять рівнів (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Нормативні документи з регулювання бухгалтерського обліку

Рівні	Нормативні документи
1 рівень: Вихідні правові норми	Податковий кодекс, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», інші закони.

II рівень: Акти вищих органів виконавчої влади	Укази Президента, постанови КМУ в сфері бухгалтерського обліку.
III рівень: Підзаконні акти Мінфіну	Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти, що є прерогативою Мінфіну.
IV рівень: Підзаконні акти міністерств і держкомітетів	Інструкції, положення, вказівки та методичні рекомендації, що ґрунтуються на Положеннях бухгалтерського обліку.
V рівень: Децентралізовані нормативні акти	Накази, розпорядження суб'єктів господарювання щодо форм організації бухгалтерського обліку і облікової політики.

Продовження табл. 1.4

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [20,24,38,48]

Обов'язкове страхування є загальним та іноді виключає високодохідні групи населення, здійснюється державними позабюджетними фондами (трастами). Страхувальниками є роботодавці, працівники, держава. Воно здійснюється за рахунок внесків роботодавців, працівників та субсидій з державного бюджету[3].

З 01 січня 2011 року нарахування соціальних внесків здійснюється сплатою єдиного соціального внеску.

За даними Пенсійного фонду, в 2022 році загальна кількість застрахованих осіб, за яких сплачуються або які самостійно сплачують ЄСВ, складала 10,73 млн. осіб. З них 79,6% – наймані працівники, 12,1% – ФОПи, самозайняті, члени фермерських господарств, 8,3% – інші категорії, у тому рахунку військовослужбовці.

Надходження єдиного соціального внеску для більшості категорій платників у 2022 році розподіляються наступним чином: на виплату пенсій – 85,6%, на виплату допомоги з безробіття – 4,8%, на виплату лікарняних – 9,6%.

Розподіл для військовослужбовців виглядає наступним чином: 97,25% – на виплату пенсій, 2,75% – на виплату допомоги з безробіття.

Протягом останніх 5 років спостерігається постійне зростання надходжень ЄСВ. У 2021 році було сплачено 349 млрд грн ЄСВ (у середньому 29,1 млрд грн на місяць), протягом 2022 року надійшли 398,2 млрд грн, що в середньому становить 33,2 млрд грн на місяць. Це є наслідком підвищення грошового забезпечення військових.

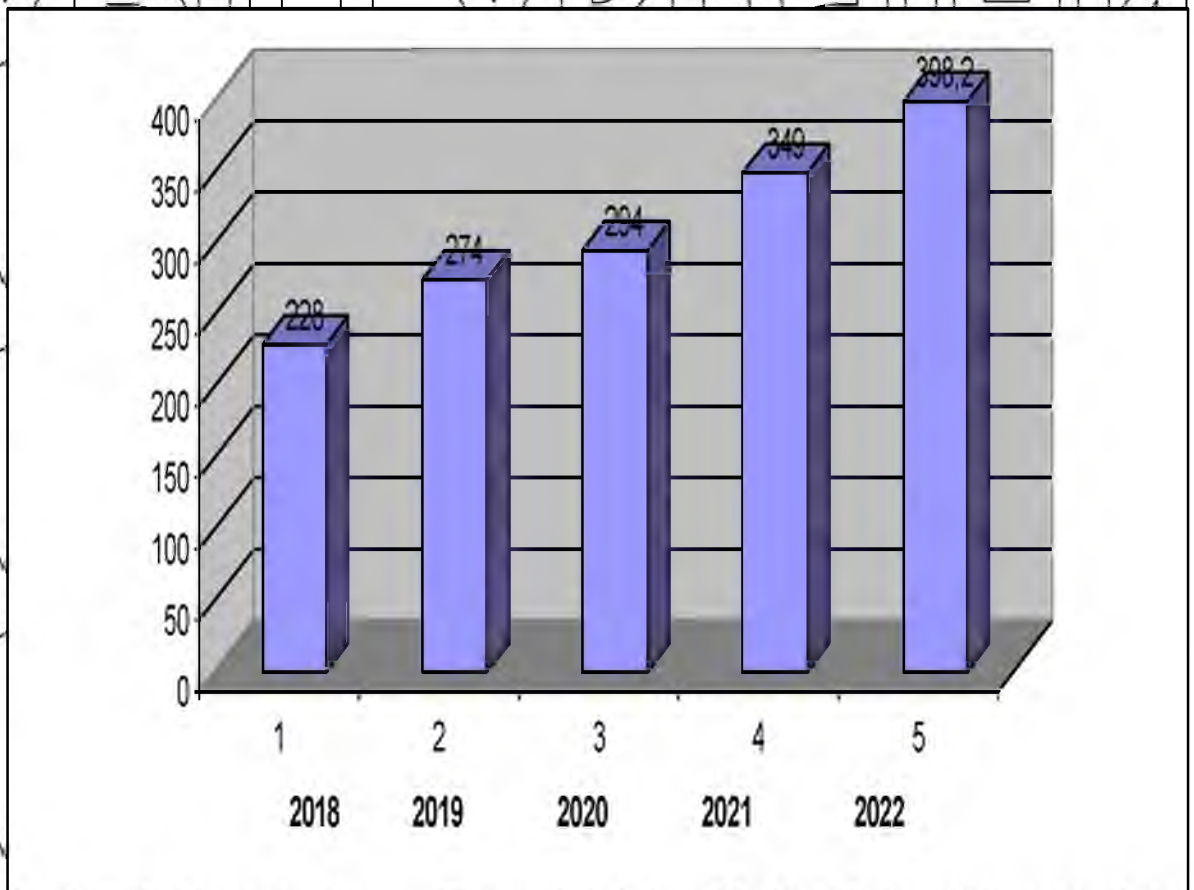

Рис. 1.4. Динаміка надходжень ЄСВ протягом 2018-2022 рр., млрд грн.

Примітка. Подано за даними звітності за раними Фонду соціального страхування України.

Однак обсяг надходжень ЄСВ хронічно недостатній для проведення соціальних видатків. Про це свідчить регулярне дофінансування Пенсійного фонду з державного бюджету.

Фінансування з державного бюджету частково покривають розрив у бюджеті Пенсійного фонду, який виникає через високі пенсії окремим категоріям пенсіонерів, а також доплати до мінімального рівня пенсій.

Динаміка трансфертів з державного бюджету до Пенсійного фонду протягом останніх 5 років представлена на рисунку 1.5:

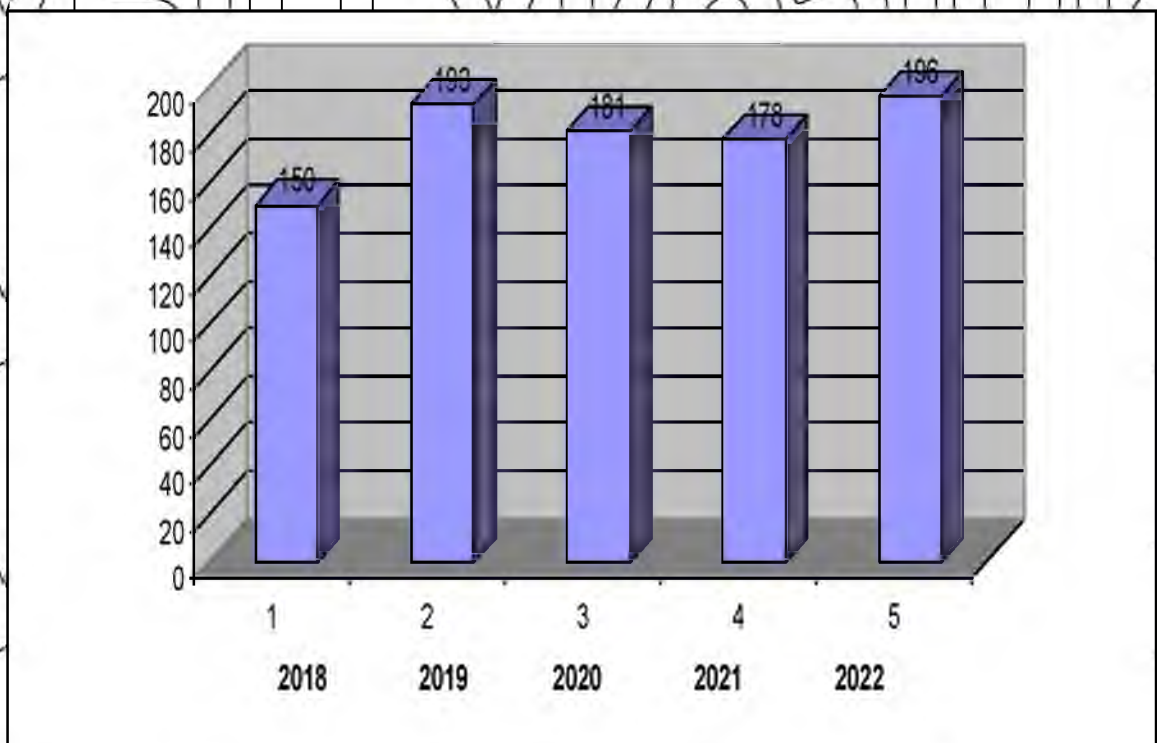

Рис. 1.5. Динаміка трансфертів з держбюджету 2018-2022 рр., млрд грн.

Примітка. Побудовано авторкою за даними Фонду соціального страхування України

Таким чином, ЄСВ забезпечує дві третини надходжень до Пенсійного фонду та основну частину надходжень до Фонду соцстраху та Фонду з безробіття.

Соціальне страхування ґрунтується на таких принципах, викладених у Законі України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»:

– законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування.

– обов'язковості страхування осіб відповідно до видів соціального страхування та можливості добровільності страхування у випадках, передбачених законом;

– державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав;

– обов'язковості фінансування фондом витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг, в обсягах, передбачених цим законом;

– формування та використання страхових коштів на засадах солідарності та субсидування;

– диференціації розміру виплати допомоги залежно від страхового стажу; диференціювання страхового тарифу з урахуванням умов і стану безпеки праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності на кожному підприємстві;

– економічної зацікавленості суб'єктів страхування в поліпшенні умов і безпеки праці;

– цільового використання коштів соціального страхування;

– відповідальності роботодавців та фонду за реалізацію права застрахованої особи на матеріальне забезпечення та соціальні послуги.

Висновки до розділу 1

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – це консолідований страховий внесок, який надходить до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування на регулярній основі. Розрахунки з єдиним соціальним внеском є важливою складовою забезпечення соціального захисту громадян. Основна сутність розрахунків за ЄСВ полягає в забезпеченні фінансування пенсійного та соціального страхування населення.

Сплата єдиного соціального внеску є обов'язковою для підприємств, фізичних осіб-підприємців, осіб, які провадять незалежну професійну діяльність.

фермерів та осіб, які беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соцстрахування. Нормативною базою, що регулює облік і внутрішній контроль розрахунків за єдиним соціальним внеском є Податковий Кодекс України, Закони, Накази, Постанови КМУ.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ

2.1. Організаційно-економічна характеристика господарювання

ТОВ АПК «МАГНАТ» було створено 05 грудня 2006 року. Код ЄДРПОУ 34490542. Підприємство зареєстроване за адресою Україна, Чернігівська обл., Ніжинський р-н, село Талалаївка, вул. Прилуцька, 125. Керівником підприємства є Лісний Андрій Ярославович. Розмір статутного капіталу складає 27194656 грн.

Кількість працівників складає 222 особи.

Основним видом діяльності ТОВ АПК "МАГНАТ" є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (код КВЕД 01.11).

Крім того до видів діяльності підприємства входять:

01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур;

01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід;

01.43 Розведення коней та інших тварин родини конячих;

01.45 Розведення овець і кіз;

01.47 Розведення свійської птиці;

01.50 Змішане сільське господарство;

01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві;

16.10 Лісопилне та стругальне виробництво;

45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;

45.31 Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів.

ТОВ АПК «МАГНАТ» – українська компанія, основною але не єдиною сферою діяльності якої є рослинництво. Підприємство орієнтоване на безперервний процес виробництва та реалізації сільгосппродукції.

Конкурентні переваги:

– Широкий асортимент товарів.

– Висока якість

– Привабливі ціни.

ТОВ АПК «МАГНАТ» охоплює широке коло покупців: фермери, садівники, дачники, організації, торговельні мережі.

На основі даних підприємства проведемо горизонтальний аналіз активу Балансу:

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активу Балансу, тис.грн.

Найменування	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відх 2022/2021		Відх 2021/2020	
				Абс.	Відн.	Абс.	Відн.
Основні засоби	247401	418281	465150	46869	11%	170880	69%
Первісна вартість	247935	445851	524806	78955	18%	197916	80%
знос	534	27570	59656	32086	116%	27036	5063%
Довгоср. фін. інвест	14067	14067	14067	0		0	
Інші необор. активи	57851	54359	36341	-18018	-33%	-3492	-6%
Усього за розд. I	319319	486707	515558	28851	6%	167388	52%
Запаси	213495	402604	341421	-61183	-15%	189109	89%
Виробничі запаси	15517	48328	29227	-19101	-40%	32811	211%
Незаверш. виробництво	84462	26738	18583	-8155	-30%	-57724	-68%
Готова продукція	36	327107	282598	-44509	-14%	-327071	-908531%
Товари	0	430	11012	10582	2461%	430	
Поточні біолог. активи	113480	54719	139387	74668	115%	-48761	-43%
ДЗ за продукцію	19509	4565	6675	2110	46%	-14944	-77%
ДЗ за вид. авансами	10493	20435	19300	-1135	-6%	9942	95%
ДЗ за розр./з бюдж.	13802	28492	46097	17605	62%	-14690	-106%
Інша поточна ДЗ	5824	0	9316	9316	-	-5824	-100%
Гроші та їх еквівал.	352	26261	2017	-24246	-52%	25911	7161%

Витрати майб пер	918	1717	1306	-411	-24%	799	87%
Інші обор.активи	1209	469	753	286	61%	740	61%
Усього за розд.2	379082	549264	566274	17010	3%	170182	155%
Баланс	698401	1035971	1081832	45861	4%	337570	52%

Примітка. Розраховано авторкою на основі даних ТОВ АПК «МАГНАТ»

Аналізуючи дані таблиці 2.1, можна зробити висновок, що в 2022 році на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» мало місце значне надходження основних засобів. Їх вартість протягом 2022 року зросла на 69%. Також суттєво зріс показник зносу основних засобів – на 32086 тис. грн. в 2021 році та на 27036 тис. грн. в 2022 році. Динаміка зміни зносу свідчить про фізичне та моральне старіння основних засобів у вигляді будинків і споруд, транспортних засобів, інструментарію тощо. Тобто підприємство ТОВ АПК «МАГНАТ» вкладає недостатньо коштів у їх оновлення або реконструкцію.

Оборотні активи ТОВ АПК «МАГНАТ» станом на кінець 2022 року становлять 566274 тис. грн., на кінець 2021 року вартість оборотних активів становила 249264 тис. грн. Отже, оборотні активи підприємства збільшились на 45861 тис. грн., що свідчить про розширення господарської діяльності підприємства.

Підвищення частки оборотних активів при ефективному їх використанні приведе до прискорення оборотності сукупних активів підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ». В структурі оборотних активів підприємства в 2022 році найменшу частку складають гроші та їх еквіваленти – 2017 тис. грн. це в 7,3 рази менше, ніж в попередньому 2021 році.

Серед основних факторів, що обумовили зміни у структурі активів ТОВ АПК «МАГНАТ», слід відзначити:

- зменшення грошових коштів в національній валюті (питома вага цієї статті зменшилася на 25911 тис. грн.);
- зменшення величини дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги на 14944 тис. грн.;

– зменшення незавершеного виробництва складає 57724 тис. грн.;

– зростання виробничих запасів становить 32811 тис. грн.

Отже, структуру оборотних активів з фінансової точки зору не можна оцінити позитивно, хоча протягом дослідженого періоду відбуваються зміни в бік підвищення ліквідності оборотних активів підприємства.

Далі проведемо горизонтальний аналіз пасиву Балансу ТОВ АПК «МАГНАТ»:

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз пасиву Балансу, тис.грн.

Найменування	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відх 2022/2021		Відх 2021/2020	
				Абс.	Відн.	Абс.	Відн.
Зареєстрований капітал	27195	27195	27195	0	-	0	-
Нерозпод. прибуток	523153	763760	775716	11956	2%	240607	46%
Усього за розд.1	550348	790955	802911	11956	2%	240607	46%
Довгостр. кред. банків	48606	51763	45677	-3086	-10%	3157	6%
Інші довгостр. зобов.	34802	32146	32110	-36	0	-2656	-8%
Усього за розд.2	83408	83909	77787	-6122	-7%	501	1%
Короткост. кред. банків	0	26797	69983	43186	161%	26797	-
Поточна КЗ за довг зоб	45619	47408	55596	8188	17%	1789	4%
КЗ за тов. роб. посл	6888	58610	55503	-3107	-5%	51722	751%
КЗ за розр з бюдж	2212	1439	695	-773	-54%	744	107%
КЗ за розр з страхув	0	97	136	39	40%	97	-
КЗ за розр з опл. праці	252	544	527	-17	-3%	292	116%
Поточна КЗ за отр аванс	6639	16967	13745	-3222	-19%	10328	156%
Поточні забезпеч	1119	1793	2169	376	21%	674	60%
Інші поточ зобов	3433	7452	1263	-6189	-83%	4019	117%
Усього за розд.3	64645	161107	201134	40027	+25%	96462	149%
Баланс	698401	1035971	1081832	45861	4%	337570	52%

Примітка. Розраховано авторкою на основі даних ТОВ АПК «МАГНАТ»

За даними таблиці 2.2 спостерігається, що зареєстрований капітал підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ» протягом 2020-2022 рр. не зазнав змін і складає 27195 тис. грн.

Прибуток підприємства має тенденцію до зростання, що є позитивним фактором. Протягом 2021 року його показник зріс на 46%, протягом 2022 року його зростання суттєво скоротилося і складає 2%.

В 2022 році скоротилася сума довгострокових банківських кредитів на 12%. В той самий час короткострокових банківських кредитів зросла на 161%. Це свідчить про брак власних коштів на підприємстві.

Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в 2022 році зросла на 17%, а в 2021 на 4%.

Суттєво зросла в 2022 році кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги – нбільше, ніж в 7,5 разів (на 51722 тис. грн.). Це дуже негативний фактор.

Поточні забезпечення зросли на 21%, з 1793 тис. грн. в 2021 році до 2169 тис. грн. в 2022 році. Інші поточні зобов'язання в 2021 році зросли на 4019 тис. грн., а в 2022 році скоротилися на 6189 тис. грн.

Отже, основним видом діяльності ТОВ АПК "МАГНАТ" є вирощування зернових культур. Підприємство забезпечене основними засобами, але вони фізично та морально застаріли. Необхідно вкладати кошти в оновлення основних засобів. Зростання прибутку підприємства за результатами діяльності 2020-2022 р. є позитивним фактором. В той самий час на ТОВ АПК "МАГНАТ" спостерігається брак власних коштів. Крім того спостерігається зростання кредиторської заборгованості. В наступному розділі розглянемо організацію обліку розрахунків за ЄСВ на підприємстві ТОВ АПК "МАГНАТ".

2.2. Організація обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-ХІV. [53]

За організацію бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» відповідальний керівник підприємства, який дотримується чинного законодавства та установчих документів. Основними завданнями бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» є:

– безупинне, суцільне і документальне спостереження за економічними процесами і явищами;

– забезпечення всіх рівнів управлінського персоналу підприємства інформацією для прийняття управлінських рішень,

– забезпечення контролю за збереженням майна підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ» та законністю здійснення господарських операцій.

Найважливішими завданнями бухгалтерського обліку є забезпечення збереження майна та визначення результатів діяльності.

Для забезпечення ведення обліку на ТОВ АПК «МАГНАТ» створений штат бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером (Додаток Б). Вона має лінійну організаційну структуру. За такої організації кожен підлеглий має

тільки одного керівника і в кожному підрозділі виконується весь комплекс робіт, пов'язаних з управлінням його діяльністю.

Головний бухгалтер ТОВ АПК «МАГНАТ» призначений наказом директора підприємства. Він несе відповідальність за організацію

бухгалтерського обліку та забезпечення реєстрації фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження опрацьованих документів, реєстрів та звітності протягом встановленого законодавством терміну.

Для кожного працівника бухгалтерської служби складаються посадові інструкції, в яких визначаються права та обов'язки працівників. Посадові інструкції розробляються головним бухгалтером і затверджуються керівником підприємства та включають наступні розділи: загальні положення; функції

працівника; права та обов'язки працівника; організація роботи; взаємодія з іншими працівниками організації; правила оцінки результатів роботи. Працівникам інструкції видаються на руки і (або) для ознайомлення під розписку. Головний бухгалтер може вносити в інструкцію необхідні зміни і доповнення.

Облікова політика на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» будується таким чином, щоб бухгалтерський облік вівся раціонально та економно, згідно з розмірами організації та масштабами її діяльності. На підприємстві використовується журнально-ордерна система обліку з використанням комп'ютерної програми бухгалтерського обліку. Користувачами, які аналізують облікову політику підприємства, є: керівник організації, так як він стверджує облікову політику; бухгалтер організації, тому що формує облікову політику і виконує її у своїй роботі, аудитор, оскільки облікова політика є одним з об'єктів аудиторської перевірки, і з неї зазвичай починається сам процес перевірки; податкові інспектори, так як від багатьох принципів облікової політики залежить порядок формування того чи іншого об'єкта оподаткування [63].

Бухгалтерський облік, у тому числі, і облік розрахунків за ЄСВ складається з організації синтетичного та аналітичного обліку розрахунків. На підставі інформації синтетичного та аналітичного обліку на ТОВ АПК «МАГНАТ» визначається узагальнена інформація для відображення у фінансовій звітності. Особливого значення набуває правильно організовано саме аналітичний облік розрахунків за ЄСВ.

Характерною особливістю методу бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» є те, що його застосування забезпечує суцільне, безперервне, взаємопов'язане, документально обґрунтоване у вартісній оцінці відображення об'єктів, що обліковуються.

Головним нормативно-правовим документом, який регулює правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ», а також умови та порядок його нарахування і сплати та

повноваження органу, що здійснює його збір та ведення обліку, є Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [1].

В наказі про облікову політику ТОВ АПК «МАГНАТ» визначені основні аспекти організації ведення податкового обліку: перелік податків, що сплачує підприємство, строки сплати податків, строки подання звітності, перелік первинних документів та реєстрів обліку, синтетичних та аналітичних рахунків на яких здійснюється облік податків тощо. Основні аспекти організації ведення податкового обліку на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» представлено в таблиці 2.3:

Таблиця 2.3

Основні аспекти організації ведення податкового обліку

Податки	Первинні документи	Реєстри обліку	Податкова звітність
ЄСВ ПДФО Військовий збір	Табель використання робочого часу, Трудова угода, Акти виконаних робіт, Наряд на відрядну роботу	Відомість нарахування заробітної плати, Розрахункова відомість, Відомість нарахування ЄСВ	Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску
ПДВ Податок на прибуток	Рахунки, виписки банку, акти виконаних робіт, ТТН, накладні, податкові накладні	Реєстри обліку розрахунків за ПДВ за рахунками 641, 643, 644	Податкова декларація з ПДВ, Податкова декларація з податку на прибуток

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [5,15,63,73]

Як показало проведене нами спостереження, вивчення документів та записів, бухгалтерією ТОВ АПК «МАГНАТ» своєчасно і правильно відображаються в обліку операції з нарахування, утримання та сплати суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Базою для нарахування єдиного соціального внеску є сума оплати праці, що включає до себе такі складові: основну й додаткову заробітну плату, інші компенсаційні і заохочувальні виплати [3].

ТОВ АПК «МАГНАТ» сплачує єдиний соціальний внесок в розмірі, не меншому ніж 22% від мінімальної заробітної плати. Доречно зауважити, що платники мають право самостійно визначати базу нарахування ЄСВ, але не більше ніж максимальна величина бази нарахування єдиного соціального внеску, встановлена Законом України від 08.07.2010 р. N 2464-VI. [17] При цьому сума внеску не може бути менше за розмір мінімального страхового внеску

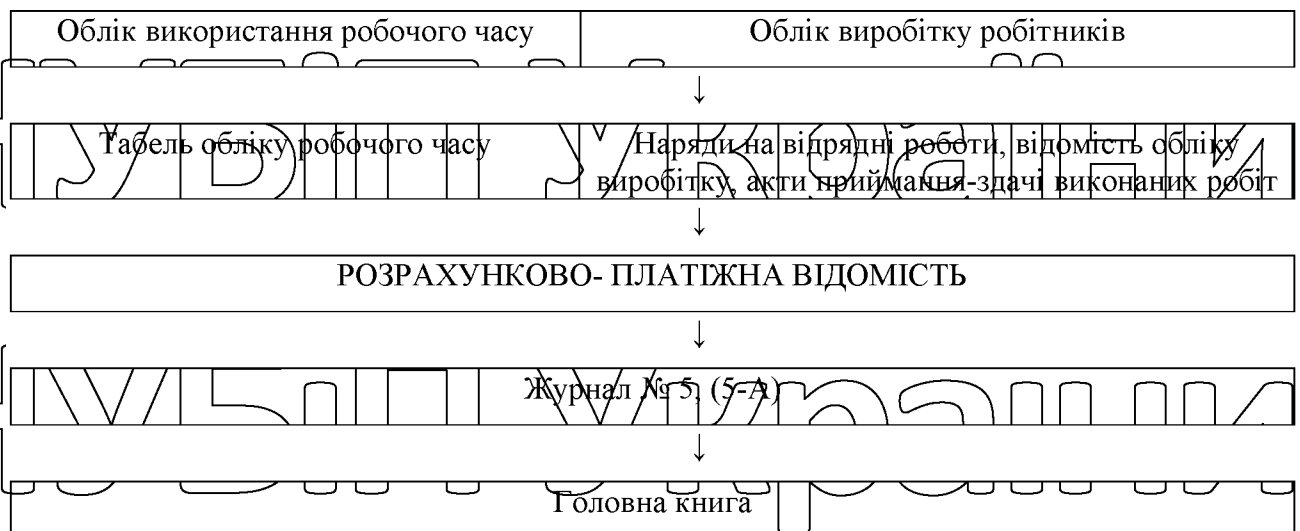
Нарахування єдиного соціального внеску здійснюється на підставі бухгалтерських документів підприємства, якими підтверджуються нарахування виплат[4] (табл.2.4).

Таблиця 2.4
Форми первинної облікової документації з обліку розрахунків з оплати праці підприємства

Типова форма	Назва документа
№ П-1	Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу
№ П-2	Особова картка працівника
№ П-3	Наказ (розпорядження) про надання відпустки
№ П-4	Наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту)
№ П-5	Табель обліку використання робочого часу
№ П-6	Розрахунково-платіжна відомість працівника
№ П-7	Розрахунково-платіжна відомість працівника (зведена)

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [4,28,29,31]

Документальне підтвердження бази нарахування єдиного соціального внеску представлено на рис. 2.1.

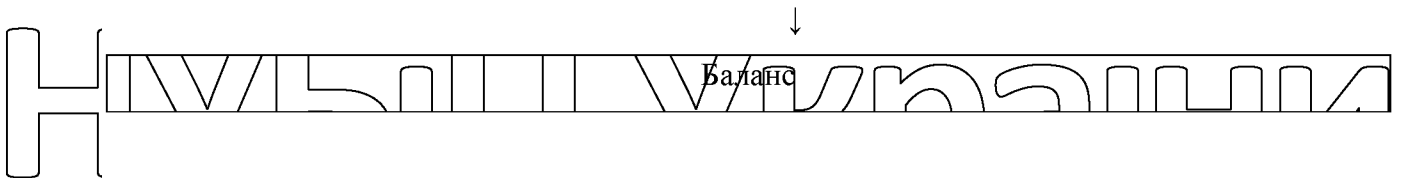

Рис. 2.1. Схема документообороту обліку праці та бази нарахування ЄСВ

Примітка: Побудовано авторкою на основі [63]

Питання відображення в обліку нарахування та виплати заробітної плати, а також інших виплат, які передбачені трудовим законодавством, займають одне з основних завдань при розрахунку внеску на соціальне страхування. Це пов'язано з тим, що заробітна плата та інші виплати являються основним джерелом доходу працівників та базою нарахування соціальних внесків. Тому від ефективної системи оплати праці, яка застосовується на підприємстві, в великій мірі залежить правильність і своєчасність проведення розрахунків із соціального страхування. Крім того, від цього залежить трудова дисципліна на підприємстві[28].

До первісної вартості нематеріальних активів включаються відрахування на соціальні заходи з фонду оплати праці за роботи, які невіязані з установленням, монтажем, налагодженням нематеріальних активів, а також доведенням нематеріальних активів до стану, у якому вони придатні для використання в запланованих цілях.

Відрахування на соціальне страхування з фонду оплати праці працівників, які виконують вантажно-розвантажувальні роботи та транспортування запасів, входять до складу первісної вартості запасів, придбаних за плату (НП(С)БО 9 «Запаси»).

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) суми єдиного соціального внеску включаються у складі інших прямих та розподілених змінних і постійних загальновиробничих витрат (НП(С)БО 16 «Витрати»). До інших прямих витрат включають суми ЄСВ на заробітну плату працівників, які зайняті виробництвом продукції, виконанням робіт або наданням послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат. Такі витрати відображаються за дебетом рахунка 23 «Виробництво»[29].

До загальновиробничих витрат належать суми внеску на соціальне страхування на зарплата апарату управління цехами та дільницями; оплата праці працівників, що зайняті удосконаленням технології й організації виробництва, поліпшенням якості продукції, підвищенням її надійності; оплата праці загальновиробничого персоналу; оплата простоїв, браку тощо. Такі витрати відображаються за дебетом рахунка 91 «Загальновиробничі витрати» [36]. Відрахування на соціальне страхування, що пов'язані з операційною діяльністю підприємств, але не включаються до виробничої собівартості продукції, поділяються на:

- адміністративні витрати (рахунок 92);
- витрати на збут (рахунок 93);
- інші операційні витрати (рахунок 94) [33].

До адміністративних витрат відносять відрахування на соціальне страхування на фонд оплати праці апарату управління підприємств. До витрат на збут включаються суми єдиного соціального внеску, нараховані на фонд оплати праці та комісійну винагороду продавців, торговельних агентів та працівників, що забезпечують збут продукції (робіт, послуг). До інших операційних витрат відносять нарахування єдиного соціального внеску з матеріальної допомоги робітникам та службовцям [34].

Наприкінці місяця, кварталу та року підсумкові дані кредитових оборотів за рахунком 651 із журналів переносять до Головної книги, в якій підраховуються обороти за дебетом кожного рахунку. Головна книга використовується для узагальнення даних журналів, взаємної перевірки зроблених записів за окремими рахунками та складання балансу (звігу про фінансовий стан).

Отже, узагальнення даних бухгалтерського обліку з розрахунків за єдиним соціальним внеском – завершальний етап облікового процесу перед складанням фінансової звітності підприємства, на якому виводяться, уточнюються та узгоджуються остаточні дані щодо показників, які фіксуються у фінансовій звітності підприємства.

На цьому етапі передбачено виконання таких робіт:

– підтвердження об'єктивності облікових даних за субрахунками та аналітичними позиціями до рахунку 651, взаємозвірка розрахунків, з використанням інших методів документального чи фактичного контролю;

– діагностика реальності оцінки окремих зобов'язань за розрахунками та групування витрат на страхування;

– закриття журналів № 3 та № 5, 5А, побудованих за кредитовою ознакою, і дебетових аналітичних відомостей до них: підрахунок підсумків, виведення й узгодження залишків на кінець місяця за рахунком 651;

– звірка даних аналітичного і синтетичного обліку за рахунком 651 «Розрахунки за страхуванням» та його субрахунками в облікових регістрах;

– паралельного заповнення Головної книги [4].

2.3. Методичні аспекти обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском в умовах законодавчих новацій

Розрахунки за нарахуванням, обліком та збором єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» займають одне з центральних місць з-поміж інших об'єктів бухгалтерського обліку.

Процес документування, реєстрації й перевірки правильності даних розрахунків є достатньо трудомістким, а формування звітності про них, – складним та всеохоплюючим.

На сьогодні на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» налагоджено формування електронної звітності щодо нарахування працівникам виплат і розрахунку сум податку на доходи фізичних осіб, військового збору та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Проте, все ще лишаються проблеми з правильністю обліку затрат праці, нарахування окремих видів виплат, визнання доходів персоналу як бази нарахування відповідних сум податків й внесків. У підсумку звітність може містити неточності чи помилки.

За субрахунком 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» ведеться облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування тощо [13]. За кредитом цього субрахунку показують нарахування та утримання єдиного внеску, а за дебетом – його перерахування. Порядок відображення в бухгалтерському обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском наведений в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Відображення нарахування єдиного соціального внеску в бухгалтерському обліку

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників, які ведуть будівництво, виготовлення, установку, монтаж, наладку, поліпшення необоротних матеріальних активів підприємства	151,152,153	651
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників, які створюють нематеріальні активи, доводять їх до стану придатного для використання із запланованою метою, або поліпшення нематеріальних активів	154	651
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників, які зайняті вантажно-розвантажувальними роботами та транспортуванням запасів, а також зайняті доведенням їх до стану, придатного для використання	20,22,28	651
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників, зайнятих у виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг, якщо суми нарахованої зарплати можна віднести до відповідного об'єкта витрат	23	651
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників, що займаються виправленням браку	24	651
Нараховано ЄСВ на зарплату апарату управління цехами, виробничими дільницями та загальновиробничого персоналу	91	651
Нараховано ЄСВ на зарплату адміністративно-управлінського персоналу	92	651
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників відділу збуту	93	651
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників, зайнятих дослідженнями та розробками	941	651
Нараховано ЄСВ на зарплату працівників соціально-культурної сфери, житлово-комунальних господарств	949	651
Нараховано ЄСВ на лікарняні та допомогу по вагітності та пологах	949	651

Нараховано ЄСВ на відпускні компенсацію невикористаної відпустки за рахунок сформованого забезпечення на оплату відпусток.	471	651
З поточного рахунку перераховано єдиний внесок	651	311
Примітка. Узагальнено авторкою на основі [4,13,21,28]		

Започаткована з першого кварталу 2021 року практика єдиної квартальної звітності в оновленому форматі, реалізувала ідею скорочення податкових розрахунків, що містить позитивні моменти. Інтеграція даних за різними податковими платежами, джерелом розрахунку для яких є доходи працівників, має позитивний ефект, адже їх генерація в єдиний Податковий розрахунок дозволяє отримати ряд показників для оцінки кадрової політики підприємства чи політики оплати праці та кращого розуміння організації взаємовідносин у ланцюгу «Працівник» – «Роботодавець» – «Державна податкова служба».

Для бухгалтера зручно концентрувати усі дані, які стосуються внесків, що нараховуються на фонд оплати праці в одній звітній формі, що обумовлює скорочення кількості податкових розрахунків. Збільшення тривалості звітного періоду позитивно впливає на цей процес.

Поряд з позитивними сторонами об'єднання зарплатної звітності проявились її недоліки. Існують проблеми значного навантаження на працівників бухгалтерії ТОВ АПК «МАГНАТ». Численні неузгодження форми звітності, її часткове виправлення у формах в наступних періодах, окремі незлагоджені методологічні аспекти формування звітності, неякісне програмне забезпечення чи технічні помилки, а подекуди відставання у програмному забезпеченні, які мали місце при заповненні податкового розрахунку перших звітних періодів обумовили помилки, які можуть бути підставами для нарахування фінансових санкцій до підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ» при майбутніх перевірках.

Квартальний період звітування з єдиного соціального внеску може містити ризики для послаблення платіжної дисципліни та ризики відтермінування надходження до реєстру застрахованих осіб відомостей, несвоєчасне включення цих періодів для розрахунку виплат за соцстрахуванням, а також пенсій.

Перехід на щоквартальний термін звітування порушує права окремих категорій працівників (застрахованих осіб), персоніфіковані дані про нараховані доходи яких впливають на призначення виплат соціального характеру (призначення/перерахунку пенсій працюючим пенсіонерам, призначення матеріального забезпечення, страхових виплат).

Поява четвертого типу Розрахунку основної форми «Довідковий» пов'язана з необхідністю інформування про окремі доходи застрахованих осіб, нараховані в окремих місяцях у випадку призначення поза межами звітного періоду.

Проте, вона не вирішує зазначеного завдання, адже призначення/перерахунок пенсій відбувається за умови фактичної сплати єдиного соціального внеску, а не від довідкових розрахунків. Тим більше, подання довідкових даних необхідно здійснювати лише після того, як працівник звернеться з заявою про призначення пенсії (безпосередньо від працівника чи від органів Пенсійного фонду України).

Для працюючих пенсіонерів такі довідкові розрахунки не передбачені, і при набутті права на проведення перерахунку пенсійних виплат такі працівники втрачають його у частині неврахування конкретних місяців нарахування їм доходів до моменту завершення звітного періоду здачі звітного Податкового розрахунку та оприлюднення відомостей у відповідному електронному реєстрі застрахованих осіб. Тому виникає питання доцільності квартального розрахунку та доповнення його безліччю довідкових щомісячних розрахунків.

Подолання даної проблеми можливе за умови збереження для об'єднаної звітності щомісячного терміну звітування. Крім того, щомісячний формат звітування зменшує маніпуляції у відносинах з застрахованими особами, значно посилює податкову, платіжну дисципліну страхувальників та сприятиме своєчасному включенню окремих місяців для розрахунку виплат соціального характеру.

Таким чином, квартальне звітування відтерміновує своєчасне знаходження даних до Реєстру застрахованих осіб та унеможливає точне розрахування страхового стажу працівників.

Враховуючи всі негативні наслідки, які можуть бути викликані тривалим застосуванням об'єднаної звітності цілком обгрунтовано є зміна у майбутньому податкового періоду з квартального на щомісячний. Принцип об'єднання всіх платежів у єдиний податковий розрахунок безумовно має позитивний крок, проте й надалі необхідно поліпшувати методологію його формування через наближення баз нарахування єдиного внеску та податку на доходи фізичних осіб, що дійсно дозволить реалізувати оголошений принцип єдності.

У грудні 2021 року керівництвом підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ» був ініційований проект із створення системи комплексної автоматизації бухгалтерського та управлінського обліку в єдиному інформаційному просторі. При прийнятті рішення щодо проведення змін у компанії стратегічна мета полягала у впровадженні такої інтегрованої системи управління підприємством, яка сприяла б розвитку бізнесу та не обмежувала його зростання в перспективі.

Однією з вимог було забезпечення прозорості та оперативного отримання даних із метою зробити бізнес керованим у режимі реального часу.

Для виконання поставлених завдань були обрані такі програмні продукти: галузевий – «ІТ АГРО: Управління агрохолдингом» та «Управління виробничим підприємством».

У рамках проекту були виконані наступні етапи робіт:

- проведено навчання спеціалістів в офісі;
- проведено роз'яснення та навчання з питань методології ведення бухгалтерського та управлінського обліку в новій програмі;
- налаштована облікова політика та інші необхідні параметри системи;
- перенесені довідники та початкові залишки;
- дослідно-промислова експлуатація (1 звітний місяць - Січень 2022 року);
- створення розподіленої інформаційної бази;

– тестування працездатності механізму обмінів.

З 1-го червня 2022 року програмний продукт введено в промислову експлуатацію і бухгалтерський та податковий облік виконується користувачами в режимі реального часу. На підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» були автоматизовані наступні етапи обліку (рис. 2.2):

Рис. 2.2. Автоматизовані об'єкти обліку у ТОВ АПК «МАГНАТ»

Примітка. побудовано авторкою за результатами проведених власних спостережень у ТОВ АПК «МАГНАТ»

Після завершення проєктних робіт та запуску системи в промислову експлуатацію надається супровід системи.

В результаті реалізації проєкту створено єдиний інформаційний простір для функціонування регламентованого та управлінського обліків, що надало можливість підвищити оперативність та якість обліку, а також формування звітності, а в цілому – покращити ефективність бізнес-процесів ТОВ АПК «МАГНАТ», керованість і прозорість діяльності структурних підрозділів.

2.4. Відображення інформації щодо розрахунків за єдиним соціальним внеском у звітності підприємства

ТОВ АПК «МАГНАТ», як і інші підприємства, зобов'язане інформувати про суми нарахованого та сплаченого єдиного соціального внеску контролюючі органи шляхом подачі звітності за місцем взяття на облік. Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску подається окремо за кожний квартал (податковий період) з розбивкою по місяцях звітного кварталу протягом 40 календарних днів, ще настають за останнім календарним днем звітного кварталу (тобто за I квартал, II квартал, III квартал та IV квартал). Окремий Розрахунок за календарний рік не подається.

Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску подається незалежно від того, виплачує чи не виплачує доходи платникам податку податковий агент та незалежно від того чи виплачені платником суми єдиного соціального внеску фактично після їх нарахування до сплати протягом звітного періоду^[6].

Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску може подаватися:

– в електронній формі – через електронний кабінет³ з використанням кваліфікованого електронного підпису (ідентифікатор – J0500106 для юросіб та F0500106 – для фізосіб-підприємців);

– в паперовій формі – особисто або поштою, підписаний та з печаткою, якщо така використовується [6].

Підприємство ТОВ АПК «МАГНАТ» подає звітність в електронній формі.

За неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою або подання недостовірних відомостей, що використовуються в системі персоналізованого обліку та іншої звітності, для страхувальника передбачено як адміністративну, так і фінансову відповідальність.

Заповнення Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску бухгалтером ТОВ АПК «МАГНАТ» здійснюється на основі Порядку його складання, який затверджений наказом Мінфіну від 13.01.2015 № 4 (у редакції наказу Мінфіну від 15.12.2020 № 773). Цей наказ містить також актуальну форму (бланк) цього звіту.

Заповнення розрахунку відбувається на основі відомостей з нарахування заробітної плати, розрахункових відомостей та відомостей нарахування ЄСВ. Приклад нарахування ЄСВ робітникам підприємства представлено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Нарахування ЄСВ робітникам підприємства бухгалтером ТОВ АПК

Оклад	Відпрацьовано днів	Нарахована зарплата	Нараховано ЄСВ (22%)	Доплата до мінімального внеску
10000,00	21	10000,00	2200,00	-
7000,00	10	3500,00	770,00	704,00
15000,00	20	14285,71	3142,86	-

Примітка. Узагальнено авторкою на основі даних підприємства

За побудовою об'єднаний податковий розрахунок включає:

– основну частину. Це заголовний блок з реквізитами й даними про роботодавця, проміжний блок з інформацією про додатки та загальною статистикою по працівникам, а також зведена інформація про нарахований ЄСВ, яка складається з 3-х розділів;

– 6 додатків. Вони практично всі стосуються ЄСВ, окрім Додатка 4ДФ, що призначений для звітування за ПДФО/ВЗ. ТОВ АПК «МАГНАТ», як суб'єкт комерційного сектору подає лише 4-х з них, а решта 2 додатки – для бюджетних організацій[9].

Перелік додатків та їхнє призначення представлені в таблиці 2.7:

Таблиця 2.7

Додатки податкового розрахунку

Код Додатка	Призначення (назва додатка)	Умова подання	Подання бухгалтером ТОВ АПК «МАГНАТ»
Додаток 1 (Д1)	Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам	щоквартально	+
Додаток 4 (4ДФ)	Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого ПДФО та військового збору	щоквартально	+
Додаток 5 (Д5)	Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби	Прийняття, звільнення, проходження військової служби тощо працівниками ТОВ АПК «МАГНАТ»	+
Додаток 6 (Д6)	Відомості про наявність підстав для обліку стажу окремим категоріям осіб відповідно до законодавства	Наявність в штаті працівників, які потребують обліку спецстажу	+

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [9,37,41,44,67]

За загальними правилами податкової звітності кожен з цих додатків є невід'ємною частиною звіту, а тому неподача будь-якого додатка прирівнюється до неподання самого звіту (виняток можливий, коли інформація до звітування по такому додатку відсутня). Сам же Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску має статус декларації [25].

Розділ I Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску «Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників в розрізі місяців звітного кварталу» містить інформацію в розрізі місяців звітного кварталу щодо сум нарахованої заробітної плати за видами виплат, винагороди за договорами цивільно-правового характеру, оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, сум єдиного соціального внеску залежно від ставок та інші подібні показники. У рядку 8 відображається загальна сума внеску, що підлягає сплаті за звітний квартал.

Фрагмент Розділу I Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ» представлено в таблиці 2.8: Таблиця 2.8

Фрагмент Розділу I Податкового розрахунку

Код рядка	I Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників в розрізі місяців звітного кварталу	1	2	3
1	Загальна сума нарахованого доходу (р. 1.1 + р. 1.2 + р. 1.3 + р. 1.4 + р. 1.5)	720100.00	720100.00	720100.00
у т.ч.				
1.1	сума нарахованої заробітної плати	720100.00	720100.00	720100.00
1.2	сума винагороди за договорами цивільно- правового характеру			
1.3	сума оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів платника податків			
1.4	сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка виплачується за рахунок фондів соціального страхування			
1.5	сума допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами			
1.6	сума нарахованої заробітної плати за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, які не отримували доходу у вигляді грошового забезпечення ¹¹			
	з них:			
1.6.1	5,3%			
1.6..	5,5%			
1.6.3	22%			
2	сума нарахованого доходу у межах максимальної величини, на яку нараховується єдиний внесок (р. 2.1 + р. 2.2 + р. 2.3 + р. 2.4 + р. 2.5)	720100.00	720100.00	720100.00

Продовження табл. 2.8

2.1	Роботодавцями (22%)	720100.00	720100.00	720100.00
2.2	Підприємствами, установами і організаціями, фізичними особами - підприємцями, у тому числі тими, які обрали спрощену систему оподаткування, працюючим особам з інвалідністю (8,41%)			
2.2	Підприємствами, установами і організаціями, фізичними особами - підприємцями, у тому числі тими, які обрали спрощену систему оподаткування, працюючим особам з інвалідністю (8,41%)			
2.2	Підприємствами, установами і організаціями, фізичними особами - підприємцями, у тому числі тими, які обрали спрощену систему оподаткування, працюючим особам з інвалідністю (8,41%)			
2.2	Підприємствами, установами і організаціями, фізичними особами - підприємцями, у тому числі тими, які обрали спрощену систему оподаткування, працюючим особам з інвалідністю (8,41%)			
2.3	Підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, зокрема товариств УТОГ, УТОС (5,3%)			
2.4	Підприємствами та організаціями громадських організацій осіб з інвалідністю, працюючим особам з інвалідністю (5,5%)			
2.5	додакова база нарахування єдиного внеску (22%)			
2.6	за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України, які не отримували доходи у вигляді грошового забезпечення ¹¹ з них:			
2.6.1	5,3%			
2.6.2	5,5%			
2.6.3	22%			
3	Нараховано єдиного внеску (р. 3.1 + р. 3.2 + р. 3.3 + р. 3.4 + р. 3.5 + р. 3.6)	158422.00	158422.00	158422.00
3.1	на суми нарахованої роботодавцями заробітної плати, винагороди за виконані роботи (надані послуги) за цивільно- правовими договорами, оплати допомоги по тимчасовій непрацездатності та допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами (22,0%)	158422.00	158422.00	158422.00

Примітка. Узагальнено авторкою на основі даних підприємства

Додаток 1 (Д1) «Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам» призначений для щоквартального формування платниками єдиного соціального внеску щодо кожної застрахованої особи відомостей про суми нарахованої їй заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) у розрізі місяців звітного кварталу.

За кожен звітний квартал підприємством ТОВ АПК «МАГНАТ» подається три додатки Д1 – за перший, другий та третій місяці звітного кварталу (у рядку 02 додатку вказується номер місяця у звітному кварталі – цифрове значення від 1 до 3)[6].

Якщо ТОВ АПК «МАГНАТ» у звітному кварталі не використовувало працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством – додаток Д1 за такий квартал не подається.

Додаток 4 (4ДФ) «Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору» передбачає персоніфіковане відображення не тільки сум Податку на доходи фізичних осіб, а й військового збору. Тобто базу оподаткування, відповідні суми ПДФО та військового збору необхідно вказувати за кожною фізичною особою. За кожен звітний квартал необхідно подавати 3 додатка 4ДФ – за перший, другий та третій місяць звітного кварталу[23]. Фрагмент додатка 4ДФ представлено в Додатку В.

Додаток 5 (Д5) «Відомості про трудові відносини та період проходження військової служби» містить інформацію про трудові відносини осіб та період проходження військової служби. Додаток подається у випадку, коли у звітному періоді на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» відбувалися такі події:

- уклалися або були розірвані трудові договори з фізичною особою або договори ЦПХ на виконання робіт/надання послуг з фізичними особами, яка не є Фізичними Особами-Підприємцями;

- уклалися або були розірвані трудові договори із фізичними особами, які були працевлаштовані на нове робоче місце;

- відбулося переведення працівників на іншу постійну посаду або роботу у того ж роботодавця;

- виключення зі списків особового складу, зокрема, військової частини/закладу освіти/установи осіб, які вперше вступили на військову службу або закінчили проходження військової служби. Ця підстава не стосується звичайних роботодавців. Вона необхідна лише для військових частин чи інших

військових формувань. Саме ці страховальники відображають відповідну інформацію про своїх застрахованих осіб, які проходять службу в цих структурах. Тому, якщо працівника звичайного роботодавця призвали на строкову службу або працівник уклав контракт, формувати додаток Д5 і показувати початок та закінчення служби не потрібно;

- надання відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами;
- надання відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею 3 років або по догляду за дитиною від 3 до 6 років.

– протягом звітного періоду відбулося переміщення працівників з одного структурного підрозділу до іншого;

- призначення особи на нову посаду [25]

Якщо у звітному кварталі на ТОВ АПК «МАГНАТ» не відбулося жодної з перелічених подій, додаток 5 Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску звітності не формується та не подається

Додаток 6 (Д6) «Відомості про наявність підстав для обліку стажу окремим категоріям осіб відповідно до законодавства» призначений для визначення платником ЄСВ періодів (строків) трудової або іншої діяльності, що відповідно до законів, якими встановлюються умови пенсійного забезпечення, відмінні від загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, зараховуються при визначенні права на відповідну пенсію, а також періоди страхового стажу, не пов'язані із трудовою та/або професійною діяльністю. Цей додаток також подається окремо за кожен місяць звітного кварталу.

Окрім платежів з ЄСВ, ПФО/ВЗ із заробітної плати Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску включає також і виплати та податки по особам, які:

- здійснюють роботу за цивільно-правовими договорами;

– є самозайнятими особами. Це ФОП або особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність. У даному разі показується лише виплачений дохід, так як податки такі особи сплачують самостійно;

– отримують грошове забезпечення /допомогу по соціальним програмам, наприклад по догляду за дітьми або особами з інвалідністю[26].

Таким чином, до Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску потрапляють усі доходи, які нараховуються/виплачуються підприємством або ФОП фізособам незалежно

від того, чи був з ними укладений трудовий договір та чи вони оподатковувалися. Однак Звіт подається завжди, коли суб'єкт зобов'язаний законодавством виступити податковим агентом щодо таких доходів і утримати Податок з доходів фізичних осіб та військовий збір чи нарахувати єдиний соціальний внесок.

Номер розрахунку ставиться у рядку 02 Основної частини Звіту, а також у Додатках до нього. Податковий розрахунок нумерується по кількості поданих таких звітів впродовж звітного кварталу. Номер місяця у Податковому розрахунку відповідає його номеру саме у звітному кварталі, а не у році. Додатки також нумеруються у межах одного Податкового розрахунку[25].

У Податковому розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску чисельність працівників зазначається декілька разів. Однак при цьому використовуються різні статистичні способи підрахунку такої чисельності, які також відрізняються ще й різними дещо правилами по врахуванню жінок-декретниць та зовнішніх сумісників.

U

Таблиця 2.9

Показники чисельності робітників у звітності

Вихідні дані	Облікова чисельність штатних працівників	Середньооблікова чисельність штатних працівників	Кількість застрахованих осіб у звітному періоді, яким нарахована зарплата	Кількість осіб, які працюють за трудовими договорами (контрактами)
Відповідні рядки звіту	ряд. 104	ряд. 101	ряд. 105	ряд. 04 Додатка 4ДФІР
відпустки по вагітності та пологам	включаються	не включаються	не включаються	не включаються
відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею 3(6)-річного віку	включаються	не включаються	не включаються	не включаються
зовнішні сумісники	не включаються	не включаються	включаються, якщо їм нараховувалася зарплата	
працівники, які весь місяць перебували на лікарняному або у відпустці без збереження зарплати	включаються	включаються	включаються, якщо їм нараховувалася зарплата	включаються, якщо їм нараховувався дохід за ознакою «101»

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [6,25,26,74]

Приклад заповнення чисельності робітників у Податковому розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ» представлено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Приклад заповнення чисельності працівників

	Штатна чисельність працівників, усього в розрізі місяців звітного кварталу (показники кількості працівників зазначаються в цілих одиницях)	2	3
101	Середньооблікова кількість штатних працівників за звітний період, осіб	103	103
102	працівників, яким відповідно до чинного законодавства встановлено інвалідність, осіб	0	0
103	працівників, що мають додаткові гарантії в сприянні працевлаштуванню	0	0
104	Облікова кількість штатних працівників	103	103
105	Кількість застрахованих осіб у звітному періоді, яким нараховано заробітну плату/(крім осіб, яким у звітному періоді нараховано грошове забезпечення)	103	103
106	Кількість застрахованих осіб, яким у звітному періоді нараховано грошове забезпечення	0	0
107	Кількість застрахованих осіб у звітному періоді з числа непрацюючих інших з подружжя працівників дипломатичної служби, яким нараховано єдиний внесок	0	0
108	Жінок	42	42
109	Чоловіків	61	61
110	Кількість створених нових робочих місць у звітному періоді	0	0

Примітка. Узагальнено авторкою на основі даних підприємства

В таблиці 2.11 представлено аналіз дотримання підприємством строків подання Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску протягом 2022 року:

Таблиця 2.11

Аналіз дотримання строків подання Податкового розрахунку

Період	Строк подання	Фактична дата подання	Наявність порушень
I квартал	10.05.2022 р.	05.05.2022 р.	немає
II квартал	09.08.2022 р.	30.07.2022 р.	немає
III квартал	09.11.2022 р.	29.10.2022 р.	немає
IV квартал	09.02.2023 р.	01.02.2023 р.	немає

Примітка. Узагальнено авторкою на основі даних підприємства

Таким чином, за даними таблиці 2.11 можна зробити висновок, що на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» протягом 2022 року відсутні порушення

строків подання Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску.

Отже, одним з основних завдань бухгалтерського обліку на ТОВ АПК «МАГНАТ» є надання користувачам повної та достовірної інформації про зобов'язання та витрати зі страхування для прийняття виважених управлінських рішень.

Висновки до розділу 2

Облік єдиного соціального внеску є обов'язковим для всіх платників внесків. Це важливий елемент фінансування соціального захисту та медичного страхування.

Організація обліку єдиного соціального внеску повинна бути ефективною та прозорою, щоб забезпечити точність та достовірність збору внесків.

В сучасних умовах на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» використовуються інформаційні технології та програмне забезпечення для автоматизації процесів обліку єдиного соціального внеску, що сприяє уникненню помилок та забезпечує швидкість обробки і звітності.

ТОВ АПК «МАГНАТ» зобов'язане інформувати про суми нарахованого та сплаченого єдиного соціального внеску контролюючі органи шляхом подачі звітності. Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску подається окремо за кожний квартал (податковий період) з розбивкою по місяцях звітного кварталу протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу.

Загалом, організація та методика обліку ЄСВ є важливими компонентами системи соціального захисту і фінансування медичного страхування, отже вони повинні здійснюватися з дотриманням чітких нормативних вимог та забезпеченням прозорості та ефективності.

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА ЄДИНИМ СОЦІАЛЬНИМ ВНЕСКОМ

3.1. Організація внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском та його інформаційне забезпечення

Внутрішній контроль являє собою важливий фактор успішного функціонування будь-якого підприємства. Внутрішній контроль – це процес, що виконується наглядовою радою, керівництвом та іншими співробітниками підприємства [19]. Це процес, створений для забезпечення досягнення достовірності фінансової звітності, ефективності облікових операцій, дотримання правових актів та положень.

Внутрішній контроль – це не одна подія, а серія безперервних дій, властивих управлінню підприємством [11].

З внутрішнім контролем пов'язані наступні заходи:

- визначення фактичного стану облікової одиниці або операції в цьому місці і в цей час (спосіб визначення фактичного стану об'єкта, а також відхилення від облікових даних, неврахованих цінностей, втрат, нестач, розкрадань);

- пошук способів поліпшення контрольованої активності або усунення виявлених неточностей (полягає в пошуках найефективніших методів контролю на підприємстві) [21].

Основні елементи внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» представлені на рис. 3.1.

Внутрішній контроль являє собою систему постійного спостереження за законністю та доцільністю господарських операцій, процесів, ефективністю використання майна, грошових коштів і матеріальних цінностей [21].

Рис. 3.1. Основні елементи внутрішнього контролю

Примітка. Побудовано авторкою на основі [11]

Проведені нами спостереження показали, що об'єктами внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском на ТОВ АПК «МАГНАТ» є розрахунки, що здійснює підприємство на рахунку 651 «Розрахунки із загальнообов'язкового соціального страхування», і охоплює такі важливі питання як спостереження за дотриманням вимог податкового законодавства, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом.

Вивчення внутрішніх розпорядчих документів ТОВ АПК «МАГНАТ», Положення про бухгалтерію, посадових інструкцій працівників бухгалтерської служби дає нам підстави стверджувати, що основними завданнями внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском є забезпечення достовірності розрахунків сум ЄСВ і платежів; своєчасне погашення зобов'язань

за ЄСВ; недопущення фактів помилок у веденні бухгалтерського та податкового обліку та звітності підприємства за ЄСВ; дотримання вимог податкового законодавства, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, неухильне дотримання термінів подання Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску.

Внутрішній контроль у ТОВ АПК «МАГНАТ» являє собою складну систему, яка умовно може бути поділена на певні складові частини, які наведені на рис. 3.2:

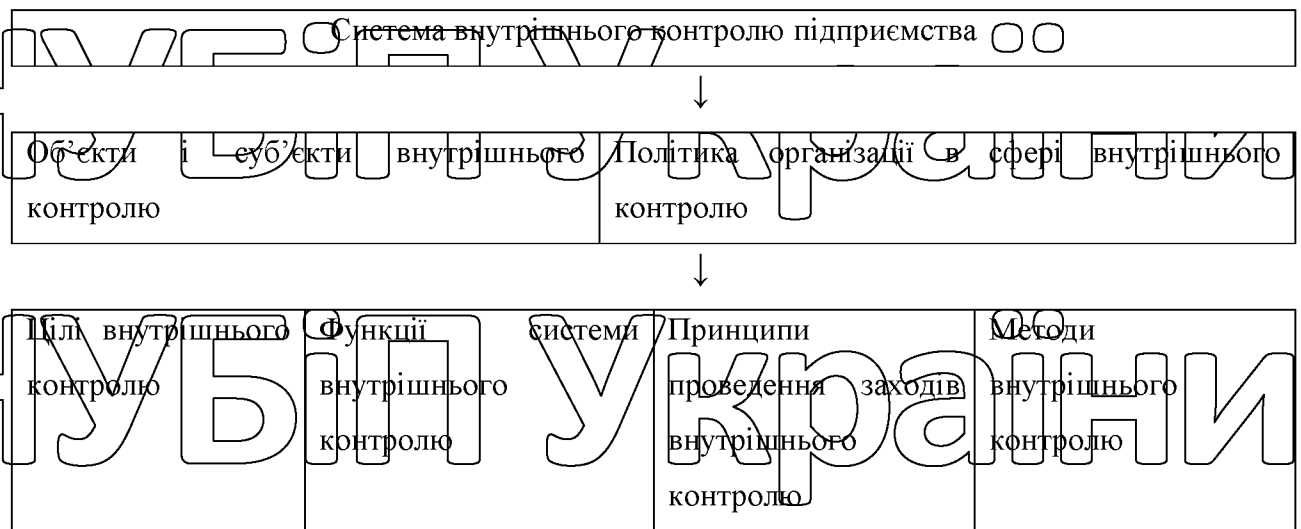

Рис. 3.2 Система внутрішнього контролю підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ»

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [13, 22, 50].

При цьому кожен елемент передбачає дотримання певних процедур та правил його здійснення. Утворюючи певну систему, елементи структури внутрішнього контролю забезпечують ТОВ АПК «МАГНАТ» зниження небажаного ризику не тільки у фінансовій діяльності, але й у бухгалтерському обліку.

Ще одними важливими елементами системи внутрішнього контролю ТОВ АПК «МАГНАТ» є інформація і зв'язок. Співробітники підрозділів повинні мати доступ до інформації, необхідної для виконання своїх обов'язків. Важлива не

тільки наявна інформаційна база, але й ефективна комунікація, зокрема потік інформації всередині підприємства, а також прийом сигналів і спілкування з навколишнім середовищем [22].

Останнім елементом системи внутрішнього контролю ТОВ АПК «МАГНАТ» є його моніторинг. Він спрямований на оцінювання якості системи.

Моніторинг у системі контролю ТОВ АПК «МАГНАТ» є безперервним процесом, виконуваним у ході поточної управлінської діяльності. Також ТОВ АПК «МАГНАТ» проводяться спеціальні, додаткові системні оцінки, частота й

масштаби яких залежать від оцінювання ризику та ефективності поточних

процедур моніторингу. Недоліки, виявлені в системі, завжди мають повідомлятися керівництву, щоб правильно змінити внутрішню систему управління.

Вжиття контрольних заходів відбувається на всіх рівнях організаційної структури ТОВ АПК «МАГНАТ» та у всіх його осередках. Вони включають:

Рис. 3.3. Контрольні заходи розрахунків з ЄСВ

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [36,42,70]

Вплив науково-технічного прогресу призводить до ряду змін в організації облікового процесу, в характері і змісті функцій, що виконуються працівниками

обліку. Використання комп'ютерів призводить до зниження загальної трудомісткості облікових робіт в бухгалтерії завдяки значному скороченню частки обліково-технічних функцій при відповідному зростанні контрольних аналітичних [40].

При застосуванні комп'ютерно-комунікаційної форми обліку, первинна необроблена інформація вводиться до системи безпосередньо з робочих місць. При застосуванні комп'ютерно-комунікаційної форми обліку змінився характер функцій працівників бухгалтерії ТОВ АПК «МАГНАТ»: вони не тільки здійснюють контроль, але й аналізують отримані результати. Облаштування автоматизованих робочих місць та активне використання сучасних інформаційних технологій у роботі, в тому числі з метою ведення обліку розрахунків за податками і платежами, сприяє вирішенню низки важливих проблемних питань.

У багатьох випадках перевагою використання сучасних інформаційних систем та технологій є уникнення технічних помилок при обчисленнях. Економічний ефект від впровадження сучасних інформаційних технологій можна представити у вигляді таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Економічний ефект від використання сучасних інформаційних систем та технологій

Економічний ефект від сучасних інформаційних систем та технологій				
Економічний ефект від покращення якості управлінських рішень		Економічний ефект внаслідок економії на поточних витратах, пов'язаних із збором, обробкою, зберіганням та передачею інформації		
Ефект зменшення частки невірних управлінських рішень	Ефект від збільшення обґрунтованості управлінських рішень	Ефект пришвидшення прийняття управлінських рішень	Ефект від зниження витрат на прийняття управлінських рішень	

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [22,54,60]

Впровадження сучасних інформаційних систем та технологій в діяльності підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ» є, безумовно, позитивним

кроком. Вони не лише дозволяють впорядкувати всі дані щодо розрахунків за єдиним соціальним внеском та розрахунками по ньому, але й допомагають звільнити персонал від рутинної й займаючої багато часу роботи, зробивши цей процес більш швидким, результативним і точним. Але придбання ліцензійного програмного забезпечення коштує значних сум[54].

У сучасних ринкових умовах господарювання на внутрішньому ринку України пропонується значна кількість бухгалтерських програм. Основними з них є такі:

Таблиця 3.2

Призначення різних програмних продуктів

Програмний продукт	Призначення
«BAS Бухгалтерія»	Для автоматизації процесів управління діяльністю підприємства за сукупністю інформаційних потоків, алгоритмів обробки інформації, обумовлених обраною користувачем конфігурацією
Галактика	Для комплексного вирішення завдань управління, зокрема фінансами, логістикою, якістю продукції тощо
Бест	Для автоматизованої роботи зі звітною документацією. Здатна інтегрувати дані з будь-якої бухгалтерської програми з формами звітності встановленого зразка
Парус	Для автоматизації облікових і управлінських завдань на малих та середніх підприємствах
Примітка. Узагальнено авторкою на основі [1, 37]	

Для автоматизації обліку малих, середніх і великих підприємств, дозволяє вести бухгалтерський балансовий та позабалансовий облік будь-якої складності.

Вдаче впровадження комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку прискорює інформаційні потоки в кілька, а іноді – і в десятки разів. А отже повнота, своєчасність й достовірність отриманої інформації дозволяє приймати правильні й ефективні рішення на різних рівнях підприємства.

При використанні автоматизованої форми бухгалтерського обліку сутність форми обліку поглиблюється та розширюється, адже вона розпочинає визначати

не лише методологічні, але і технологічні й інформаційні аспекти щодо організації бухгалтерського обліку та обробки облікової інформації [60].

Для інтеграції обробки даних, щодо первинного обліку та відповідної адаптації програмного забезпечення до конкретних потреб користувачів на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» застосовується програмний продукт «BAS Бухгалтерія». В цій програмі є змога в межах одного синтетичного рахунку виділяти кілька різних систем із аналітичними рахунками, що водночас різнобічно відображають первинну інформацію. У кожній системі аналітичних рахунків інформація має групуватися та узагальнюватися для потреб управління за відповідним принципом, щоб визначати вид субконто [46].

Таблиця 3.3

Переваги та недоліки програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»

Переваги та недоліки програми «BAS Бухгалтерія»	
Переваги	Недоліки
Наявність готових налаштувань	Неможливість ведення обліку в динаміці
Отримання потрібної документації за допомогою типових форм з мінімальними затратами часу	Відносно не найвища швидкість проведення обрахунків
Відсутність потреби у високій кваліфікації спеціалістів	Програма BAS Бухгалтерія не універсальна, розроблені спеціальні версії для кожного виду діяльності
Можливість на певний період часу отримати програму, яка б максимально відповідала поставленим завданням	

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [22, 43, 50, 60]

При застосуванні автоматизованої форми обліку, Головна книга в автоматичному режимі формується за рахунок зведеної оборотно-сальдової відомості до рахунку 651, його субрахунків з виведенням загальних підсумків за дебетом та кредитом рахунків: сальдо на початок періоду, оборотів за звітний період, сальдо на кінець звітного періоду [22]. Звіти з обліку єдиного соціального внеску на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» формуються автоматизовано, з застосуванням програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія» та Medoc (для подачі звітності).

Впровадження ІТ-технологій в систему контролю дозволить:

- достовірно, в on-line режимі визначати потреби в коштах та контролювати їх використання;

- в режимі реального часу проводити моніторинг дотримання законодавства на всіх стадіях обліку;

- вести е-документообіг (бухгалтерський облік, фінансова звітність та інші документи);

- проводити інтерактивний контроль стану і достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності, стану внутрішнього контролю, усунення виявлених недоліків і порушень. Важливим є застосування ІТ-іновачій

для вдосконалення документообігу. Етапи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку представлені в таблиці 3.4:

Таблиця 3.4

Етапи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку

Етап робіт	Зміст заходів
Підготовчий	<ul style="list-style-type: none"> Формулювання мети Встановлення завдань та повноважень Оцінка масштабів і обмежень щодо впровадження Підготовка інформаційних систем Підготовка електронно-цифрових пристроїв
Впровадження	<ul style="list-style-type: none"> Вдосконалення організаційної структури Вдосконалення документообігу Рационалізація взаємодій Розробка протоколів і стандартів обліку Підвищення прозорості і керованості Оперативне коригування відхилень Перевірка на можливість реалізації
Використання	<ul style="list-style-type: none"> Рационалізація облікових процесів Захист інформації в просторі і часі Ідентифікація та аутентифікація Встановлення прав доступу, необхідних для виконання службових обов'язків Розподіл ролей та відповідальності Узгодження майбутніх трансформацій

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [22,54,60]

Отже, для вдосконалення та модернізації контролю у ТОВ «АПК «МАГНАТ» слід використовувати ефективні сучасні інструменти і технології. Їх поєднання з сучасними світовими та європейськими стандартами не тільки

зменшить ризик виникнення помилок та шахрайства, але й збільшить ефективність діяльності підприємства. Варто поліпшити особливості відображення обліку єдиного соціального внеску, що відображається на

рахунках бухгалтерського обліку. Варто зауважити, що за умови застосування автоматизованої техніки є відмінність у порядку побудови системи рахунків. При автоматизації систем бухгалтерського обліку немає нагальної потреби щодо обмеження кількості показників, що одержуються в системі бухгалтерського обліку.

3.2. Процедури внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском

Основними завданнями, що ставляться під час проведення внутрішнього контролю єдиного внеску є підтвердження правильності, своєчасності та повноти нарахування і перерахування ЄСВ, правильності ведення обліку за цими розрахунками, правильності заповнення звітності та відповідності даних облікових регістрів даним податкової звітності. Кожне з цих завдань поділяється на більш конкретні [23].

Основним завданням є контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку і достовірністю бухгалтерської звітності. Для того щоб отримати узагальнений матеріал, який би характеризував правильність ведення бухгалтерського обліку й достовірність звітності, під час організації контролю на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» необхідно виконати такі процедури (рис. 3.4)

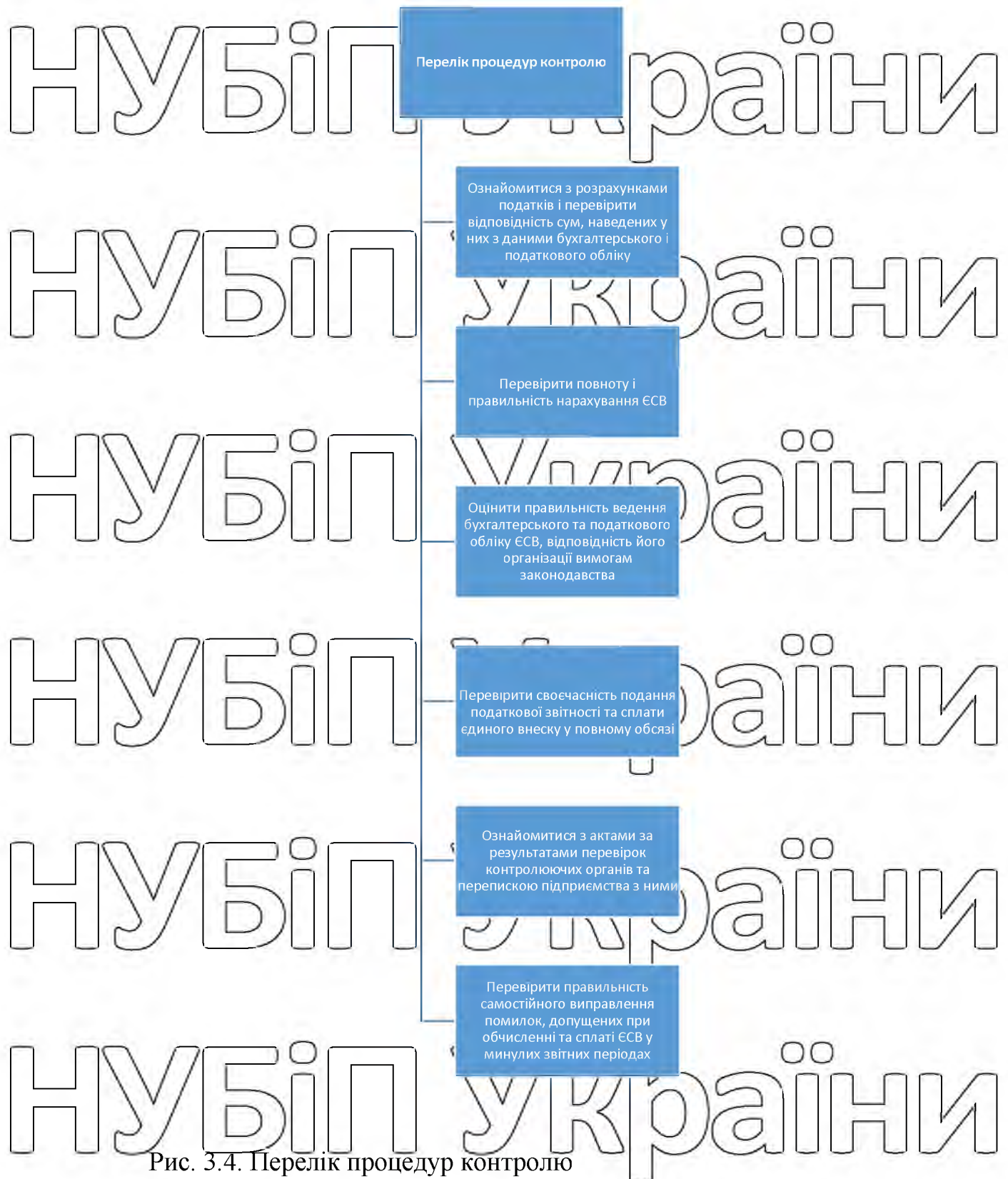

Рис. 3.4. Перелік процедур контролю

Примітка. побудовано авторкою на основі [54,73]

Контроль нарахування та утримання єдиного соціального внеску та розрахунків з оплати праці доцільно проводити одночасно тому, що від

правильності нарахування та утримання платежів залежить сума виплаченої робітникам заробітної плати.

Найбільш трудомістким є етап, на якому перевіряється порядок нарахування оплати праці й інших виплат працівникам: дотримання законодавчих норм і гарантій при нарахуванні оплати праці, дотримання норм платіжної дисципліни при виплаті зарплати; правильність розрахунку основної та додаткової заробітної плати й інших виплат, середньої зарплати для нарахування відпускних і виплат в інших, передбачених законом, випадках; правильність відображення сум нарахованої, виплаченої заробітної плати та заборгованості по ній в обліку та звітності[28].

Загальний план перевірки правильності розрахунків за єдиним соціальним внеском представлено в таблиці 3.5:

Таблиця 3.5

Загальний план перевірки правильності розрахунків за ЄСВ

Завдання	Процедури контролю
Визначення колективно-договірного регулювання зарплати	Перевірка наявності внутрішнього положення про оплату праці, колективного договору, трудових договорів (контрактів), вивчення порядку їх укладення та відповідність їх положень та змісту чинним нормативним документам з питань трудового законодавства.
Перевірка організації обліку розрахунків з оплати праці та відрахувань ЄСВ	Контроль організації обліку розрахунків з оплати праці та відрахувань на ЄСВ. При цьому вивчається склад та кваліфікація працівників бухгалтерії, які займаються такою обліковою роботою, забезпеченість відповідними документами, наявність та кваліфікацію головного фахівця, що здійснює контроль за кадровою роботою, наявність комп'ютеризації цієї ділянки облікової роботи. Перевірка наявності наказу про облікову політику на підприємстві, зміст його статей, які стосуються оплати праці
Контроль особового складу	Ознайомлення з постановкою кадрового документообороту та дотримання законодавчих норм, гарантій та діючого порядку з прийняття, звільнення та переведення на іншу роботу робітників підприємства
Визначення правильності і повноти використання робочого часу та виконаної роботи	Перевірка порядку ведення первинних документів з обліку робочого часу. Перевірка дотримання законодавчих норм тривалості робочого часу.

Продовження табл. 3.5

Контроль за нарахуванням зарплати та інших виплат.	Перевірка порядку нарахування оплати праці та інших виплат робітникам; дотримання законодавчих норм і гарантій при нарахуванні оплати праці, її соціальні гарантії; дотримання норм платіжної дисципліни при виплаті зарплати; правильність розрахунку основної і додаткової заробітної плати, інших виплат, середньої зарплати для нарахування відпускних і виплат в інших, передбачених законом випадках; правильність відображення сум нарахованої, виплаченої зарплати та заборгованості по ній в обліку й звітності.
Контроль нарахування ЄСВ	Перевірка повноти здійснення нарахування єдиного соціального внеску
Перевірка нарахування єдиного соціального внеску	Перевірка здійснення нарахування єдиного внеску: перевірити правильність визначення кола осіб, які підлягають страхуванню та відповідність ставки; визначення правильності нарахування по єдиному внеску; встановлення своєчасності та повноти перерахування сум відрахувань з ЄСВ; перевірка правильності відображення сум нарахованого ЄСВ в обліку та звітності, їх узгодженість між собою
Завершальний етап	Узагальнення результатів процесу контролю

Примітка. Систематизовано авторкою на основі [28,35,60]

Отже, процедури внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском мають на меті забезпечити точність і надійність цих розрахунків, виявити та усунути можливі помилки, а також забезпечити відповідність законодавчим вимогам.

Процедури внутрішнього контролю на ТОВ АПК «МАГНАТ» повинні бути детально описані в документації підприємства і регулярно перевірятися та оновлюватися відповідно до змін в законодавстві та внутрішньої політики.

3.3. Методика внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском та узагальнення його результатів

Методика внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском та узагальнення його результатів - це важливий процес для підприємств, які зобов'язані сплачувати ЄСВ за своїх працівників.

Внутрішній контроль і аналіз результатів є інструментами, які допомагають впевнитися в точності розрахунків та вчасності сплати зобов'язань перед бюджетом та соціальними фондами [19].

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки однією з головних цілей діяльності підприємства є отримання позитивного фінансового результату, який може бути досягнутий завдяки чіткій системі обліку та внутрішнього контролю. Ефективний облік та внутрішній контроль може допомогти підприємству підвищити його ефективність, даючи змогу використовувати додаткові можливості й вирішувати проблеми більш контрольованим чином.

Характер і масштаб принципів та процедур контролю, розроблених підприємством, залежать від багатьох факторів, включаючи розмір та вид діяльності підприємства [11].

Виявлення ризиків нарахування штрафних санкцій при податкових перевітках має стати головною метою внутрішнього контролю ТОВ АПК «МАГНАТ». Крім того, метою контролю обліку єдиного соціального внеску, нарахованого на заробітну плату робітників підприємства є виявлення порушень чи помилок, а також їх впливу на правильність сформованої податкової звітності та попередження помилок у веденні бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці.

Необхідно встановити наявність та повноту первинних та звітних даних стосовно наявності зобов'язань з ЄСВ перед бюджетом, своєчасність відображення цих даних у зведених документах та облікових регістрах, правильність ведення обліку зобов'язань з ЄСВ перед бюджетом і позабюджетними фондами та його відповідність Податковому кодексу України, реальності наявних зобов'язань, законності й доцільності проведених розрахунків, достовірності відображення стану зобов'язань з ЄСВ у звітності підприємства.

Попередній етап контролю оподаткування ЄСВ на ТОВ АПК «МАГНАТ» має включати тестування внутрішнього контролю оподаткування. Отримана інформація дозволить сформувавши більш ефективну програму перевірки, яка

дозволить розглянути всі аспекти нарахування та сплати ЄСВ підприємства включаючи всі особливості його діяльності, ділянки з підвищеним ризиком.

Для внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском пропонуємо використовувати досвід незалежних аудиторів і проводити тестування щодо оцінки стану контролю нарахування та сплати ЄСВ, результати проведення якого представлено в таблиці 3.6:

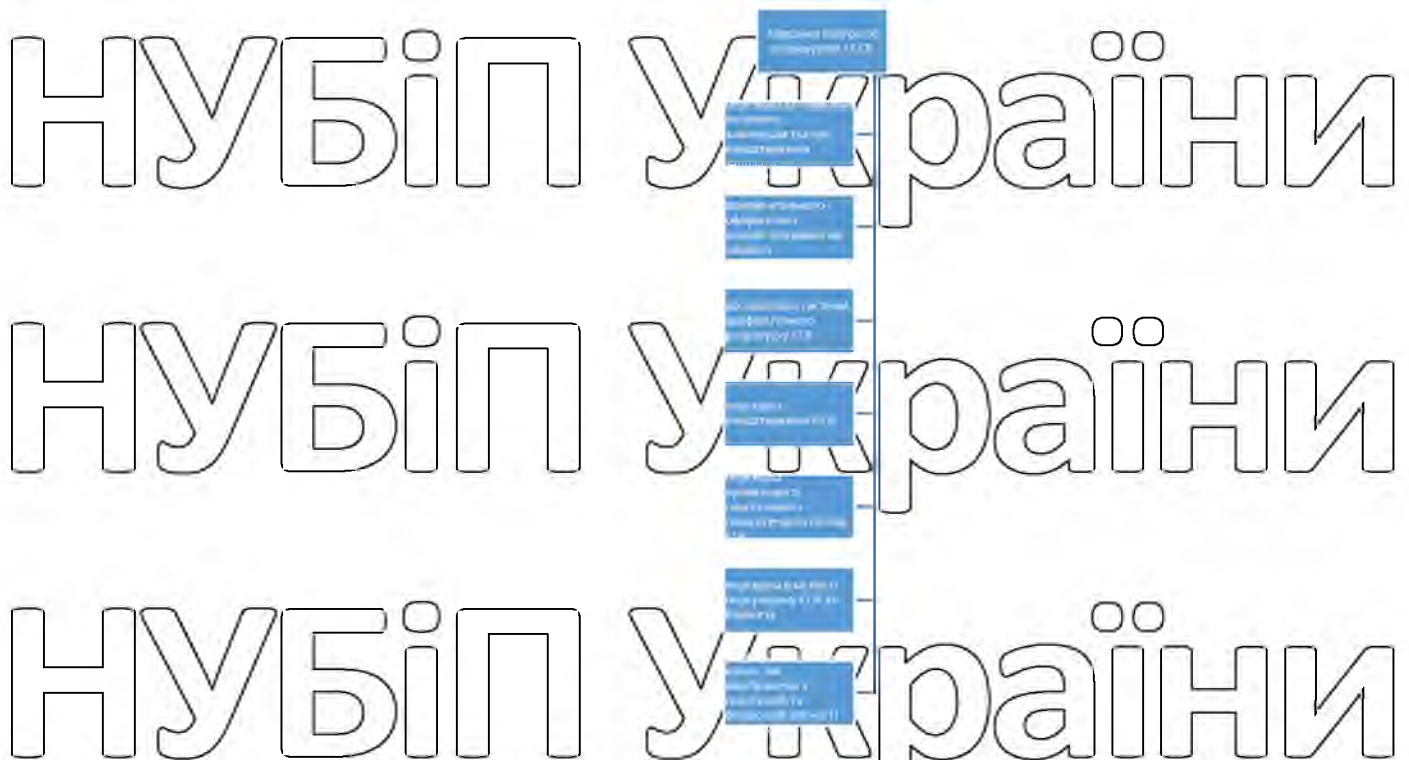
Таблиця 3.6

Тест з оцінки стану контролю нарахування та сплати ЄСВ,
ТОВ АПК «МАГНАТ»

Питання	Так	Ні	Відповідь відсутня	Примітки
Чи дотримується підприємство вимог Законів України «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Податкового кодексу України?	Так		-	-
Чи є окрема посада бухгалтера, який займається обліком заробітної плати та податків і відрахувань з неї?	Так			
Чи вірно застосовані ставки ЄСВ?	Так		-	-
Чи вірно розраховані суми ЄСВ?	Так		-	-
Вчасно перераховано ЄСВ до бюджету?	Так			
Чи вчасно подається податкова звітність з ЄСВ?	Так			

Примітка. Систематизовано авторкою на основі [11,14,21]

Щоб досягти мети контролю підприємство ТОВ АПК «МАГНАТ» має ставити перед собою наступні завдання (рис. 3.5).

Примітка. побудовано авторкою на сонові [11, 41]

Рис. 3.5 Завдання контролю розразунків з ЄСВ для ТОВ АПК

«МАГНАТ»

Для досягнення поставлених завдань з контролю та сплати ЄСВ необхідно розробити певний план перевірки, який є документом організаційно-методологічного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах контролю і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації.

Рекомендований план контролю оподаткування ЄСВ наведений в таблиці 3.7:

Загальний план контролю нарахування та сплати ЄСВ

Етап	Процедура	Виконавець	Термін
Попередній	встановлення достовірності первинних даних відносно наявності зобов'язань з ЄСВ перед бюджетом, повноти і своєчасності відображення даних у зведених документах та облікових регістрах, правильність ведення обліку зобов'язань з ЄСВ перед бюджетом та позабюджетними фондами і	Микосянчик Ю.Ю	1 день
Попередній	його відповідність обліковій політиці підприємства, національним стандартам бухгалтерського обліку, реальності наявних зобов'язань з ЄСВ, законності й доцільності проведених розрахунків, достовірності відображення сплати зобов'язань з ЄСВ у звітності підприємства	Микосянчик Ю.Ю	1 день

Продовження табл. 3.7

Основний	Перевірка операцій щодо оподаткування ЄСВ: - перевірка розрахунку суми ЄСВ - перевірка вчасності сплати ЄСВ до бюджету - перевірка податкової звітності з ЄСВ	Микосянчик Ю.Ю	3 дні
Заключний	Надання звіту. Розробка рекомендацій щодо покращення обліку ЄСВ	Микосянчик Ю.Ю	2 дні

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [11,21,31,41]

В процесі здійснення контролю нарахування та сплати ЄСВ на ТОВ АПК «МАГНАТ» необхідно виявити відповідність чинному законодавству всіх розрахунків, первинних документів, звітності щодо цих операцій[14]. Після проведення тестування стану обліку ЄСВ контролер має розробити програму контролю. Вдосконалена програма контролю нарахування та сплати ЄСВ представлена в таблиці 3.8:

Таблиця 3.8

Програма контролю нарахування та сплати ЄСВ

Мета контролю	Завдання контролю	Виконавець	Термін	Робочі документи	Примітки
Визначення правильності оформлення первинної документації ЄСВ	Встановлення повноти і правильності оформлення розрахунково-платіжної відомості з				
Перевірка розрахунку та нарахування ЄСВ	перевірка нарахованої суми ЄСВ на ФОП працівників				
Перевірка правильності сплати ЄСВ	Перевірка правильності перерахування ЄСВ				
Перевірка стану синтетичного обліку	Перевірка стану синтетичного обліку ЄСВ				
Перевірка стану аналітичного обліку розрахунків з оплати праці	Перевірка стану аналітичного обліку розрахунків з оплати праці. У випадку виявлення розбіжностей між аналітичним				

Н	У	Б	І	П	у	к	р	а	ї	н	и
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

синтетичним
встановлення
причини

обліком
їх

НУБІП у країїни

НУБІП у країїни

НУБІП у країїни

НУБІП у країїни

НУБІП у країїни

НУБІП у країїни

Продовження табл. 3.8

Перевірка своєчасності та вірності складання та подання звітності з ЄСВ	Перевірка своєчасності та правильності складання та подання звітності з ЄСВ. Перевірка підтверджуючих документів про подання всієї необхідної звітності у встановлені законодавством терміни. Виявлення ризиків нарахування штрафних санкцій при податкових перевірках. Надання рекомендацій щодо усунення виявлених порушень. Складання уточнених розрахунків до податкової звітності у разі необхідності				
---	--	--	--	--	--

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [11,28,31]

Від час перевірки обліку ЄСВ на ТОВ АПК «МАГНАТ» контролер має складати, як робочу, так і підсумкову документацію. В робочі документи повинна вноситися всю отримана інформація, на основі якої потім формується звіт. В процесі перевірки особлива увага має приділятися правильності розрахунку суми ЄСВ. Для перевірки відповідності розрахунку ЄСВ чинному законодавству, правильності арифметичного розрахунку суми ЄСВ доцільно застосовувати робочий документ, представлений в таблиці 3.9:

Таблиця 3.9

Робочий документ перевірки нарахованої суми ЄСВ

№	Дата	Дані обліку		Результати контролю		Відхилення		Примітки
		Нарахов. ФОП за місяць, грн	Нарахов. ЄСВ за місяць, грн	Нарахов. ФОП за місяць, грн	Нарахов. ЄСВ за місяць, грн	Нарахов. ФОП за місяць, грн	Нарахов. ЄСВ за місяць, грн	
1	10.07.23	20300,00	40600,00	20300,00	40600,00	0	0	
2	11.08.23	20300,00	40600,00	20300,00	40600,00	0	0	
3	11.09.23	20300,00	40600,00	20300,00	40800,00	0	200,00	

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [14,21,26]

Крім того, необхідно перевірити своєчасність сплати єдиного соціального внеску підприємством ТОВ АПК «МАГНАТ» (табл. 3.10):

Таблиця 3.10

Робочий документ перевірки своєчасності сплати ЄСВ

№ п/п	Особа, відповідальна за сплату ЄСВ	Дані обліку		Результати контролю		Відхилення		Граничний строк сплати ЄСВ
		Сума ЄСВ, грн.	Дата п/д	Сума ЄСВ, грн.	Дата п/д	Сума ЄСВ, грн.	Дата п/д	
1	Мельник А.О.	40600,00	15.07.23	40600,00	10.07.23	0	-	20.07.23
2	Мельник А.О.	40600,00	17.08.23	40600,00	18.08.23	0	-	20.08.23
3	Мельник А.О.	40600,00	11.09.23	40600,00	17.09.23	0	-	20.09.23

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [11,26,28]

На наступному етапі необхідно перевірити застосування мінімальних та максимальних сум справляння ЄСВ на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ»

(табл. 3.11):

Таблиця 3.11

Робочий документ перевірки застосування мінімальних та максимальних сум справляння ЄСВ

ПІБ	Макс. сума ЄСВ	Мін. сума ЄСВ	Дані обліку		Результати контролю		Відхилення		Примітка
			Сума ЄСВ, грн.	Порівн. з мін та max значенням	Сума ЄСВ, грн.	Порівн. з мін та max значенням	Сума ЄСВ, грн.	Порівн. з мін та max значенням	
Кіреєв С.В.	100500,00	1474,00	2200,00		2200,00		0		
Житов Я.В.	100500,00	1474,00	2100,00		2100,00		0		
Слюта В.А.	100500,00	1474,00	2500,00		2500,00		0		

Примітка. Узагальнено авторкою на основі [21,26,28]

Представлені в табл. 3.8-3.11 робочі документи дозволяють перевірити правильність розрахунку ЄСВ, достовірність первинних документів, відображення даних в обліку та звітності підприємства ТОВ АПК «МАГНАТ».

Впровадження на підприємстві ТОВ АПК «МАГНАТ» заходів з удосконалення обліку та його контролю щодо ЄСВ дозволить попередити та

усунути порушення чинного законодавства. Методика проведення контролю надасть змогу контролеру охопити всі аспекти оподаткування ЄСВ, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення в обліку цих операцій.

Проведення ефективного внутрішнього контролю неможливе без використання робочої документації, тому, необхідно застосовувати документи, які направлені на перевірку первинних документів та мають підвищити якість контролю нарахування та сплати ЄСВ. Важливо, щоб весь процес внутрішнього контролю був документований та відповідав вимогам законодавства та внутрішніми політиці підприємства.

Висновки до розділу 3

Внутрішній контроль розрахунків за єдиним соціальним внеском є надзвичайно важливим для підприємства, оскільки надійні та точні розрахунки є основою сплати ЄСВ і дотримання законодавчих вимог.

Наведені в 3-розділі процедури та підходи до внутрішнього контролю розрахунків за ЄСВ забезпечують:

- дотримання законодавчих вимог і правил, які регулюють розрахунок та сплату ЄСВ;
- зменшення ризику фінансових втрат: - контроль розрахунків сприяє уникненню фінансових втрат, пов'язаних з несплатою або неправильним розрахунком ЄСВ;
- внутрішній контроль включає заходи для захисту конфіденційної інформації про працівників та розрахунки, запобігаючи несанкціонованому доступу;
- передбачає наявність кваліфікованих співробітників, що забезпечують правильність розрахунків і відповідність вимогам

Отже, внутрішній контроль розрахунків за ЄСВ є важливим компонентом фінансового управління і спрямований на забезпечення надійності, точності та дотримання вимог. Це важливо для підприємства, адже допомагає запобігти фінансовим ризикам і правопорушенням.

ВИСНОВКИ

У магістерській кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні та практичні аспекти організації і методики обліку та внутрішнього контролю розрахунків за єдиним соціальним внеском. Сутність основних положень, висновків і рекомендацій полягає в наступному.

1. Термін «соціальне страхування» є багатогранним і має багато трактувань у сучасній економічній літературі. Разом з тим, як показав аналіз вітчизняної літератури, більшість українських науковців однобічно трактують суть соціального страхування, визначаючи його з позицій чинного законодавства. Соціальне страхування – це система юридичних норм, які регулюють соціальний захист населення при настанні страхових випадків, передбачених законодавством.

2. Основним завданням бухгалтерського обліку єдиного соціального внеску є надання користувачам повної та достовірної інформації про зобов'язання та витрати зі страхування для прийняття виважених управлінських рішень.

3. Перевагами функціонування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для осіб, які працюють, і працедавців є:

- залученість працівників у легалізацію повного обсягу заробітної плати, оскільки це безпосередньо впливає на розмір майбутньої пенсії;
- спрощена система реєстрації платників щодо сплати внеску;
- зменшення часу та витрат на сплату внеску;
- встановлення єдиних правил стягнення і притягнення до відповідальності;
- підвищення платіжної дисципліни платників.

4. До недоліків функціонування єдиного соціального внеску можна віднести наступне:

- невирішеність питання зниження навантаження на фонд оплати праці, що є головною причиною тінізації ЄСВ;

– значний розрив у часі при нарахуванні та виплаті за лікарняними листками, допомоги у зв'язку з безробіттям;
 – відсутність контролю за діяльністю фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування з боку громадських формувань.

5. Відрахування на соціальні заходи є складовою виробничої собівартості, тому значна питома вага відрахувань припадає на операційні витрати підприємства. Розмір єдиного соціального внеску, який в основній сумі (90-80%) розподіляється на пенсійне страхування (до солідарної системи) є значно обтяжливою для роботодавців і приводить до зниження витрат на оплату праці, оскільки збільшення фонду оплати праці прямо пропорційно впливає на зростання витрат підприємства. Тому є необхідність оптимізувати розмір єдиного соціального внеску для роботодавців, які і так працюють в нелегких економічних умовах.

6. Доцільно поліпшити особливості відображення обліку єдиного соціального внеску, що відображається на рахунках бухгалтерського обліку. Варто зауважити, що за умови застосування автоматизованої техніки є відмінність у порядку побудови системи рахунків. При автоматизації систем бухгалтерського обліку немає нагальної потреби щодо обмеження кількості показників, що одержуються в системі бухгалтерського обліку.

7. Практика єдиної квартальної звітності підтвердила ефективність реалізувала ідейномотивів щодо скорочення податкових розрахунків і, на нашу думку, містить позитивні моменти. Адже, інтеграція даних за різними податковими платежами з джерелом розрахунку - доходи працівників, має досить позитивний ефект, оскільки така генерація в єдиний Податковий розрахунок дала змогу отримати показники для оцінки кадрової політики підприємства, а також політики оплати праці і, по-друге – забезпечила ефективну організації взаємовідносин за ланцюгом «працівник» – «роботодавець» – «Державна податкова служба».

8. Внутрішній контроль розрахунків за єдиним соціальним внеском є надзвичайно важливим для підприємства, оскільки надійні та точні розрахунки є основою сплати ЄСВ і дотримання законодавчих вимог. За порушення порядку нарахування, обчислення і строків сплати єдиного соціального внеску посадові особи платників єдиного соціального внеску несуть адміністративну відповідальність.

9. Методика внутрішнього контролю повинна передбачати охоплення усіх аспектів щодо оподаткування ЄСВ, дослідження правильності, своєчасності, законності відображення в обліку операцій, пов'язаних з нарахуванням ЄСВ.

Проведення ефективного внутрішнього контролю неможливе без використання робочої документації, тому, необхідно застосовувати документи, використання яких забезпечить якість контролю нарахування та сплати ЄСВ, відображення інформації у звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

НУБІП України

1. Автоматизація економічних процесів (на прикладі програми «BAS Бухгалтерія»): навч. посіб. Тетяна Демченко; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2022. 185 с.

2. Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу та фінансів в агропромисловому виробництві України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, студентів, аспірантів, 11 червня 2020 року. Харків: ХНАУ, 2020. 298 с.

3. Андріїв В. В. Зміст і призначення загальнообов'язкового державного соціального страхування URL: <http://www.pravoznavec.com.ua>

4. Бардаш С.В., Кузик Н.П. Ідентифікація відмінностей бухгалтерського обліку як галузі наукових знань та практичної діяльності: основа трансформаційних перетворень. Економіка АПК. 2021. №2. С. 59-70. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202102059>. (дата звернення 07.10.2023).

5. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою): навчальний посібник. Л. І. Жидеєва, О. П. Колісник; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь: УДФСУ, 2020. 178 с.

6. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: II Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 13 грудня 2018 р.): Зб. тез доповідей. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2018. 210 с.

7. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Н.С. Акімова, О.О. Говоруха, Л.О. Кирильєва, Т. О. Євлаш. Х.: ХДУХТ, 2019. 182 с.

8. Бухгалтерський облік II: навч. посібник. А. П. Косяк, А. В. Зубенко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 326 с.

9. В якій формі можна подати звіт з ЄСВ: нагадування від ДПС. *Дебет-Кредит*. 2020, 05 травня. С.16.

НУБІП України

10. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 520 с.

11. Внутрішній контроль: навч. посіб. Пугаченко О. Б., Шалімова Н. С. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.

12. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 400 с.

13. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

14. Дерев'яно С. І., Кузик Н. П., Олійник С. О., Ганяйло О. М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 380 с.

15. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2018. 372 с.

16. Журавська І. Об'єднана зарплатна звітність: актуальні запитання–відповіді. Частина І. Бухгалтер&Закон. 2021. №23-24.

17. Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 01.10.2023).

18. Закон України «Про страхування» від 4.10.2001 року № 2745–II URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 03.10.2023).

19. Замула І. В., Танасієва М. М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2021. 336 с.

20. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну від 30.11.99р. № 291.

21. Ключ Ю. І. Оцінка ефективності внутрішнього контролю промислових підприємств. Науковий погляд: економіка та управління, №3 (69)/ 2020. С. 52-56.

22. Кононенко Л. В. Інноваційний розвиток системи бухгалтерського обліку як інформаційного забезпечення діяльності підприємства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр. Кропивницький: ЦНТУ, 2018. Вип. 33. С. 144-152.

23. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: Навч. посіб. Ч.П/Н.Л. Шишкова; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Д.: НТУ «ДП», 2021. 155 с.

24. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 04.10.2023).

25. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. М.Я. Коробов. К.: Т-во «Знання», КОО, 2018. 294 с.

26. Коцюбинська Є. Б. Сучасний стан соціального страхування в Україні. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2018. Вип. 2 (40). С. 33-36.

27. Криворучко А. В. Ефективність страхування майна сільськогосподарських підприємств на регіональних страхових ринках. Економіка АПК. 1997. № 11. С. 45–47.

28. Кузик Н.П. Аудит розрахунків з працівниками в умовах використання інформаційних систем. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., 31 травня-01 червня 2018 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 175-177.

29. Кузик Н.П., Стецюк Т. М. Облік зобов'язань за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Облік, економіка, менеджмент. 2017. Вип. 1(13). С. 77-85.

30. Лістрова С.А. Мінімальна база нарахування ЄСВ: визначаємо суму різниці та відображаємо у Звіті з ЄСВ. С.А. Лістрова. URL: <https://report.ligazakon.net> (дата звернення 05.10.2023).

31. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.

32. Машевська А. А. Особливості нарахування єдиного соціального внеску Features of Uniform Social Contribution. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 39-2. С. 103-107.

33. Меліхова Т. О., Феофанова І. В., Магда Г. В. Удосконалення методики внутрішнього контролю утримань із заробітної плати та нарахувань на фонд оплати праці. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 89–94.

34. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 632 с.

35. Микосянчик Ю. Ю. Відображення у звітності розрахунків з ЄСВ в умовах воєнного стану. *Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі* : зб. тез VII Всеукраїнської студентської науково-практичної онлайнконференції. м. Київ: НУБіП України, 23 берез. 2023 р.. с. 112-115.

36. Микосянчик Ю. Ю. Методичні аспекти обліку розрахунків за єдиним соціальним внеском в умовах законодавчих новацій. *Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах глобальних викликів* : зб. тез доповідей конф., м. Київ: НУБіП України, 9-10 листоп. 2023 р.

37. Назарова І. Я., Муравський В. В., Шлеурик О. А. Організація автоматизованого робочого місця бухгалтера. Тернопіль: Крок, 2019. 294 с.

38. Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2021 № 278 "Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 13 січня 2015 року № 4. URL: <https://report.ligazakon.net> (дата звернення 04.10.2023).

39. Насібова О. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. Економіка та держава. 2019. № 8. С. 35-40.

40. Науково-економічні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, оподаткування і контроль. Всеукраїнська науково-практична інтернетконференція. 21-22 листопада 2019 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. 365 с.

41. Нова декларація з ПДФО та ЄСВ для фізосіб подаватиметься з 2022 року: доопрацьовано проєкт Мінфіну. Дебет-Кредит: електронна газета. 2020, 09 грудня. URL: <https://news.dtki.ua> (дата звернення 04.10.2023).

42. Облік і оподаткування у питаннях та відповідях. Є. В. Калюга та ін. Київ: ЦП «Компринт», 2019. 378 с.

43. Облік, оподаткування і контроль в управлінні, 14 квітня 2021 р. Кропивницький, 2021. 177 с.

44. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 16/98-ВР від 14.01.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>(дата звернення 30.09.2023).

45. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>(дата звернення 04.10.2023).

46. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. Тернопіль, 2020. – 363с.

47. Панасюк В. М. Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 330 с.

48. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення 09.10.2023).

49. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навчальний посібник / ред. А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Н.С. Чакалова. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 260 с.

50. Подмешальська Ю.В., Мелехова Т.О., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 400 с.

51. Подмешальська Ю.В., Панченко А.М. Удосконалення організації обліку заробітної плати. Інвестиції: практика та досвід. 2020. №1. С. 58—63.

52. Положення (станданти) бухгалтерського обліку. URL: <http://buhgalter911.com.ua> (дата звернення 04.10.2023).

53. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 09.10.2023).

54. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства: монографія. О.В. Пальчук, В.М. Савченко, І.В.

Рузмайка та ін; за ред. Г.М. Давидова. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 248 с.

55. Рекомендація МОП № 67 (1944р.) «Щодо забезпечення доходу». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_323 (дата звернення 01.10.23).

56. Самойловський А.Л. Реформа страхового ринку України. Економіст. 2000, № 7. С. 78–80.

57. Словник економіста та підприємця. А.М. Туренко, І.А. Дмитрієв, О.С. Іванілов, І.Ю. Шевченко. Х.: ХНАДУ, 2018. 340 с.

58. Столяр Л. Г. Організація внутрішнього контролю. Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ: (Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція). URL: <http://imkonf.org> (дата звернення 07.10.2023).

59. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С. Осадець. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2002. 599 с.

60. «Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). (м. Ірпінь, 29 березня 2019 року) / Ірпінь: Видавництво Університету ДФС України, 2019. 281 с.

61. Ігаченко Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. 2-ге вид. доповн. і переробл. Київ: Алерта, 2020. 192 с.

62. Томнюк Т.Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

63. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні: навчальний посібник. Краєвський В. М., Титенко Л. В., Паянок Т. М., Параниця Н. В., Богдан С. В. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 288 с.

64. Федорова Т. А. Тренінг з економіки підприємства: навч. метод. посібник / Федорова Т. А., Кравченко О. С. К.: Ліра-К, 2013. 154 с.

65. Фінансовий облік: підручник. Я.Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н.Я. Микитюк та ін. 4-те вид., доп. і перероб. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.

66. Фінансовий облік. Частина 2. Наочний посібник для студентів кооперативних коледжів. Спеціальність 071/Облік і оподаткування / Уклад. Пластун Н. І. К.: НМЦ «Укоопосвіта». 2020. 122 с.

67. Холмогорова Н. Об'єднана звітність з зарплатних податків 2021: чи полегшить бухгалтерську долю скасування щомісячної звітності? URL: <https://eba.com.ua/> (дата звернення 08.10.2023).

68. Царенко О.В. Сутність страхування у сучасній економіці. Держава та регіони. Серія: економіка та підприємництво). 2002. № 3. С. 243–247

69. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <http://WWW.http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 06.10.2023).

70. Чобан С. І., Форкун І. В. Економічна сутність фінансових результатів підприємства та їх класифікація. Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп. ред. Н. А. Хрущ). Хмельницький: ХНУ, 2021. 190 с.

71. Щирба І. М. Сутність облікової політики підприємства щодо витрат на оплату праці та факторів впливу на її формування. І. М. Щирба. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. ЖДТУ, 2019. № 4(50). С. 191-193.

72. Antoniuk O., Koval N., Savitska S., Mulyk Ya, Kuzyk N., Koshchynets M. Development of internal control and audit in Ukraine. Independent Journal of Management & Production. 2021. N. 12(6). P. S376–S390. DOI: 10.14807/ijmp.v12i6.1761.

URL: <http://www.ijmp.jor.br/index.php/ijmp/article/view/1761>.

73. Natalya Kuzyk, Kateryna Shevchuk, Maryna Kruhla, Vladyslav Aloslyn. Audit Of Financial Reporting As A Tool For Investment Attractiveness Of Agricultural Business Enterprises. *Proceedings of the 2023 International Conference “Economic Science For Rural Development”* No 57 Jelgava, LBTU ESAF, 10-12 May 2023, pp. 150-156 DOI: 10.22616/ESRD.2023.57.015 150 (WoS).

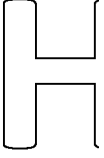
https://lbtufb.lbtu.lv/conference/economic_science_rural/2023/Latvia_ESRD_57_2023.pdf.

74. Olena Biriuk, Olena Smolska, Natalya Kuzyk and Kateryna Shevchuk.

Information Support For The Management Of Environmental Activities Of Agribusiness Enterprises In Ukraine. *Proceedings of the 2023 International*

Conference "Economic Science For Rural Development" No 57 Jelgava, LBTU ESAF, 10-12 May 2023, pp. 27-38 DOI: 10.22616/ESRD.2023.57.003 27 I. (WoS)

https://lbtufb.lbtu.lv/conference/economic_science_rural/2023/Latvia_ESRD_57_2023.pdf.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Н

Н

ДОДАТКИ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України